

ዳንኤል

መገቢያ

የመጀመሪያ ቀን

በዚህ ተ.መ.ማ. ከብሉይ ኪዳን መጻሕፍት እንደ የሆነውን የዳንኤልን መጽሐፍ እናጠናለን። ዳንኤል በጣም ጠቃሚ የሆነ የብሉይ ኪዳን መጽሐፍ ነው። በመጽሐፉ የተጠቀሱት ታሪኮች ተቃውሞና ቸግር ቢደርስባቸውም በየትኛውም ሥፍራ ያሉ ክርስቲያኖች በእምነት ጸንተው መቆም እንዳለባቸው ያስተምረዳል። በተለያዩ ቸግር ውስጥ ብናልፍም እግዚአብሔር ከእኛ ጋር ነው፤ ዓላማውንም በሕይወታችን ይፈጽማል። በጣም አስደናቂ ትንቢቶች ያሉበት መጽሐፍ ነው፤ እንዳንዶቹ ተፈጽመዋል፤ ሌሎቹ ደግሞ ወደፊት ይፈጽማሉ። ስለዚህ የዳንኤል መጽሐፍ፡- «የትንቢት ቁልፍ» በመባል ይጠራል። በመጽሐፉ ውስጥ እግዚአብሔር ከዳንኤል ጊዜ እንሥቶ ኢየሱስ ክርስቶስ መላውን ዓለም ለመግዛት እንዳገና እስከሚመጣበት ጊዜ ድረስ ያለውን ሁኔታ ገልጾአል። በጠቅላላው መጽሐፉ ውስጥ የሚታየው ዋነኛው ሐሳብ፡- እግዚአብሔር ከሁሉ በላይ ነው የሚል ነው። እርሱ የሐዘቡ የበላይ የሆኑትን ተቆጣጣሪና ተንከባካቢ ነው። የመንገድታትንም የበላይ ተቆጣጣሪ እርሱ ነው።

ይህን መጽሐፍ ስታጠና በመመሪያው መጽሐፍ ላይ ያለውን በጥንቃቄ እንብብ። በጥንቃቄና ረጋ ብለህ ጥያቄዎቹን መልስ። የእግዚአብሔርን ቃል በግላቸው እንዴት አድርገን ማጥናት እንዳለብን ማወቁ በጣም አስፈላጊ ነው። ይህንንም ማወቅ የምንችለው የእግዚአብሔር ቃል የሚደስተንበትን በማጠቃለያ ጥያቄዎቹን በመጠየቅ ነው። ወደ ኮሚንታሪው ከመሄድህ በፊት ጥያቄዎቹን መመለስህንና በተሰጠህ የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ላይም ጊዜህን ወስደህ ማሰቡን አትዘንጋ። ይህ ሲሆን ኮሚንታሪው ያልጠቀሳቸውን እንዳንጽ ሐሳቦች ልታይ ትችላለህ። ኮሚንታሪ፡- በእግዚአብሔር ቃል ውስጥ ላለው አሳብ ትርጉም ነው ተብሎ የተሰጠ የእንጽ ሰው ብቻ ትርጉም መሆኑን አትርሳ። በመልሶቹ ላይ አሰላስል፤ እንዲሁም የምታጠናቸውንም ትምህርቶች በሕይወትህ ውስጥ ውስጥ ለማዋላት ሞክር። የእግዚአብሔር ቃል የምናጠናው ብቻ ሳይሆን፥ የምንታዘዘውም ነው። ሮሜ 15:4፡- «በመጽናትና መጻሕፍት በሚሰጡት መጽናት ተስፋ ይሆንልን ዘንጽ አስቀድሞ የተዳፈው ሁሉ ለትምህርታችን ተጽድክልና» ይላል።

ይህ መጽሐፍ እንደ ጥናት መመሪያ ብቻ ሳይሆን እንደ ኮሚንታሪም እንደያገለገል ነው የተዘጋጀው። መጽሐፈ ዳኔልን በገልህ ስታጠና ወይም ስታስተምር ይህን መጽሐፍ እንደ ማብራሪያ ልትጠቀምበት ትችላለህ።

መልሶቹን በጸብተር ላይ ጻፋቸው። የመጽሐፍ ቅዱስ መዝገበ ቃላት ከሌለህ ለጥናትህ እንዲረዳህ ለማግኘት ሞክር። ከዚህ ኮርስ በተጨማሪ ስለ ትንቢተ ዳንኤል የሚያብረረ ሌላ መጽሐፍ የምታጠና ከሆነ በጣም ይረዳሃል።

ተማሪውን በጥናት እንዲረዱት ትምህርቶቹ በአምስት ቀናት ተከፍለዋል። እያንዳንዱን ትምህርት በአንድ ጊዜ ለመጨረስ ሞክር። በአተረጎም ረገድ ሲታይ በሁሉም አመለካከት ቸገር የማይረገጥ አንድም የለም። ፀሐፊውም የሺህ ዓመቱን የንግሥና ጊዜ እንዳተፃፈው አጽርጎ ነው የወሰደው። ይህም ነገር በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ከሁሉም ገልጽ ሆኖ የተፃፈ ነገር እንደሆነ ነው የሚያምነው። ስለዚህም እኔ ለዳንኤል መጽሐፍ የምሰጠው አተረጎም ይህን ሦስተኛውን አመለካከት የሚያንፀባርቅ ይሆናል። በምታጠኑበትም ጊዜ የእኔ አንድ የአተረጎም ዘዴ እንደሆነ አስተውሉ። ሌሎች ኮሚኒታሪዎች /ማብረሪያዎች/ ወይም ሰዎች የዳንኤልን የትንቢት መጽሐፍ በተለየ መልኩ ማጤንን ይፈልጉ ይሆናል።

የዮሐንስ ረዕይ ትንቢቶች ከዳንኤል ትምህርቶች ጋር ተመሳሳይነት ስላላቸው ዳንኤልና ረዕይን ማነፃፀሩ በጣም ይጠቅማል።

1. የብዙዎቹ ትምህርቶች የመጀመሪያ ቀን ጥናት በዛምንቱ ውስጥ ሊሰጡ ካሉት የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍሎች አጭር ጥዋናን ያዘለ ነው። ይህ የእግዚአብሔር ቃል በህይወታችን እንዴት መተርጎም እንዳለበት የሚያሳይ ምሳሌ ነው። ብዙ ጊዜ ከዛ ትምህርት ልንማረው የምንችለውን ዋናውን ነገር ያጠቃልላል።
2. እንዳንዶቹ ትምህርቶች በሦስት ቀን ሌሎቹም በአረት ቀን ሊያልቁ ይችላሉ። ከዛምንቱ ስብሠባ በፊት ሁሉንም ትምህርት ለመጨረስ የሚያስችል በቂ ጊዜ እንዳለህ አረጋግጥ።
3. በትምህርቱ ውስጥ ማመሳከሪያ ጥቅሦች አሉ። ተመልከት የሚሉትን ጥቅሦች እንድትመለከት ይሁን። ተመልከት የማይሉትን ጥቅሦች ግን በቂ ጊዜ ሲኖርህ ልታጠናቸው ትችላለህ ወይም ጸገሞ ለበኋላ ልታቆያቸው ትችላለህ።

ቀጥሎ ያሉት ጥቂት ነጥቦች የመጽሐፉ ዓላማዎች ናቸው፡-

1. ይህን መጽሐፍ ከጨረሰ በኋላ ተማሪው ከጠቅላላው ከዳንኤል መጽሐፍ ትምህርቶች ጋር ይተዋወቃል።
2. በትንቢቱ እንዳተገለጸው ተማሪው በትውልዶች መካከል ያለውን አጠቃላይ የእግዚአብሔርን ዕቅድ ይረዳል። የዳንኤልም ትንቢት ከእግዚአብሔር ዕቅድ ጋር እንዴት እንዳተሰማላለች ሊያይ ይችላል።
3. በቸገር ጊዜ ተማሪው እንደ ክርስቲያን እንዴት መኖር እንደሚችል ሊረዳ

ይቸላል።

4. ተማሪው እግዚአብሔር ከሁሉም ነገር በላይ መሆኑን ይረዳል፤ ማለት፡- በሐይወቱ ውስጥ በቸገርም ጊዜ፥ በዓለም መሪዎችና ሐይወት እንዲሁም በመላው ዓለም መንገዶቻቸውም ላይ ሁሉ የበላይ ነው።

እንደ ሰው ረጅም መንገድ ከመሄዱ በፊት ስለጉዞው እንዳንድ ነገሮችን ይረዳል። ብዙ መረጃ ሲያገኝ ጉዞውን ያለምንም እደጋ ወይም ቸገር ያከናውናል። የእግዚአብሔር ቃልም እንዲሁ ነው። የእግዚአብሔርን ቃል ለማጥናት ጉዞ ከማድረጋችን በፊት ጉዞው ምን ዓይነት እንደሚሆን ማረጋገጥ አለብን። ስለ ዳንኤልና ስለነበረበት ዘመን ብዙ ባወቅን ቁጥር እተረጎማቸውም እንዲሁ በይበልጥ ትክክለኛ ይሆናል።

የመጀመሪያዎቹ ሦስት ትምህርቶች ስለ ዳንኤል መጽሐፍ መገቢያ ሐሳብ ይሰጡሃል። በትምህርት እንደ ዳንኤል በነበረበት ዘመን ስለነበረው የዓለም ሁኔታና ታሪክ እንመለከታለን። በትምህርት ሁለት በመጠኑም ቢሆን እጠቃላይ የመጽሐፍ ቅዱስ ትንቢቶችን እናጠናለን። ትንቢቶችን እንዴት እንደምንረዳ የተለያየ ሐሳብ ቀርቦአል፤ እነዚህንም እመለካከቶች እናያለን። በትምህርት ሦስት ደገም እያንዳንዱን ምዕረፍ ለማጥናት ከመጀመሪያ በፊት ስለ ዳንኤል መጽሐፍ ሰፋ ባለ ሁኔታ እናጠናለን። ይህም ዳንኤልን ለማጥናት ጠንካራ መሠረት ይሆንልናል። ዳንኤል ለመረዳት የሚያስቸገር መጽሐፍ ነው። ስለዚህም እነዚህን ሦስት ምዕረፎች በደንብ ማወቁ ይጠቅምሃል።

ትምህርት እንደ

ዳንኤል የነበረበት ዘመን ታሪክ

ስለምንኖርበት ዓለም ለማጥናት ስንፈልግ ስለ ዓለም መንገዶቻት በተለይም ከሀገራችን ጋር ስለሚቀረረቡት መንገዶቻት እናጠናለን። ስለዚህም በትምህርት ቤታችን ስለ ኢትዮጵያ ብቻ ሳይሆን ስለ ሩስያ፥ አሜሪካ፥ ካናዳ፥ ማሊያን፥ ወዘተ እናጠናለን። የኢትዮጵያ ታሪክ ከሌሎች አገሮች ታሪክ ጋር የተያያዘ ነው። የዳንኤል መጽሐፍም እንዲሁ ነው። የመጽሐፉን ትምህርት ከመረዳታችን በፊት በዳንኤል ዘመን ስለነበሩት ኃያላን መንገዶቻት መረዳት አለብን። በመጀመሪያ የእግዚአብሔር ምርጥ ስለሆኑት ሕዝብ ማለትም እስራኤላውያን እናጠናለን። እስራኤል ለምን በምርጥ እንዳተወሰደች እንመለከታለን። ከዚያ በኋላ በዳንኤል ጊዜ ኃያላን ስለነበሩ ጥቂት መንገዶቻት በመጠኑ እንመለከታለን። የትንቢት ዳንኤል ታሪክ ከጥንቱ ዓለም ታሪክ ጋር የተሳሰረ ነው።

1ኛ ጥያቄ፡- ጽንሴል 1፡1-4 እንብብ።

ሀ. የእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ ምን ሆነ?

ለ. ከእግዚአብሔር ሐዘቦች አንዳንዶቹ ወዴት አገር ተወሰዱ?

የጽንሴልን መጽሐፍ ስንገልጥ፡- ኢዮአቂም የተባለውን የአይሁድ ንጉሥ የባቢሎኑ ንጉሥ ናቡከደነፆር እንደሚረከው እናነባለን። የአይሁድን ንጉሥ በናቡከደነፆር እጅ አሳልፎ የሰጠውም እግዚአብሔር ረሱ እንደነበር እናነባለን። ከአምልኮ ዕቃዎች ጥቂቶቹ ከእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ ተወስደው በባቢሎናውያን የጣዖት ቤተ መቅደስ ውስጥ እንደተቀመጡ እናነባለን።

ለመሆኑ ኢዮአቂም ማነው? ይሁዳ የምንለው ምንድነው? ባቢሎንን የምንለው ምንድነው? ናቡከደነፆርን ማነው? ለምንድነው እግዚአብሔር በቁጣ አይሁድን ለናቡከደነፆር አሳልፎ የሰጠው? የእግዚአብሔር ቤተመቅደስ እንዲፈርስ፥ በውስጡ የነበረውም ሀብት ተወስዶ በአሐዛብ ጣዖት ቤተ ውስጥ እንዲቀመጥ የተደረገበት ምክንያት ምንድነው? የእነዚህን ጥያቄዎች መልስ እስካላወቅን አብዛኛው የጽንሴል መጽሐፍም ሆነ አብዛኛው የብሉይ ኪዳን መጽሐፍ ምሰጢር ይሆንብናል። ስለዚህም የጽንሴል ጥናታችንን የምንጀምረው ከብሉይ ኪዳን መጽሐፍት ስለ እግዚአብሔር ሐዘብ በማጥናት ይሆናል። እነዚህም የእስረኤል ሐዘብ፥ የአብርሃም ዘርቶ ናቸው።

2ኛ ጥያቄ፡- ዘፍ.11፡27-12፡9 እንብብ።

ሀ. በመጀመሪያ የአብረም ቤተሰቦች የሚኖሩት የት ነበር?

ለ. ከዚያስ ወዴት ሄዱ?

ሐ. ቤተሰቦቹን ትቶ ወደ ሌላ ሥፍራ እንዲሄዱ ለአብረም የነገረው ማነው?

መ. ከታዘዘ ምን እንደሚሆን ተስፋ ተሰጠው?

አብዛኛው ብሉይ ኪዳን የእግዚአብሔር ምርጥ ሐዘብ ማለትም የእስረኤላውያን ታሪክ ነው። እስረኤላውያን የዘር ሐረጋቸው ከአብርሃም የሚጀምር እንደሆነ ይናገራሉ። አብርሃም ታሪ ከሚባል አባቱ ጋር በቡር ይኖር ነበር። እግዚአብሔር አብርሃምንና ታሪን ከነዓን ወደምትባል ክፉ ወደሆነቶና ወደላዳገቶ ምድር እንዲሄዱ ነገረቸው። ከቡር ተነሥቶ ከነዓን ለመጽረስ ብዙ ወር ይፈጅ ነበር። ትንሽ ጊዜ ግን በካረን ተቀመጡ። ካረን በከነዓን መንገድ ላይ ያለች ከተማ ነች። ታሪ ከሞተ በኋላ ከነበረበት ሥፍራ ተነሥቶ እንዲሄድ እግዚአብሔር እንደገና ለአብርሃም ተናገረው፤ ወዴት መሄድ እንዳለበት ግን አልነገረውም። እግዚአብሔር ለአብርሃም ሦስት ዋና ዋና ተስፋዎችን ሰጥቶታል።

1. በገል ሕይወቱ እንደሚባርከው ተስፋ ሰጠው።
2. የአብርሃምን ዘር ታላቅ ሕዝብ እንደሚያደርግ ተስፋ ሰጠው።
3. በአብርሃም እማካይነት ዓለምን ሁሉ እንደሚባርክ እግዚአብሔር ቃል ገብቶለታል። አብርሃም የእግዚአብሔርን ቃል ሰምቶ ካለበት ተነሥቶ ሂደ። አብርሃም በከነዓን ቢኖርም ከሥፍረ ወደ ሥፍረ ይዘዋወር ነበር፤ ቤትም አልነበረውም።

ይህ ከሆነ ብዙ ዓመት አለፈ። አብርሃም ይስሐቅን፥ ይስሐቅ ያዕቆብን፥ በኋላ እስረኤል የተባለው ያዕቆብ ጸገሞ እሥረ ሁለት ልጆቹን በመውለዱ የአብርሃም ዘርቹ መባዛት ጀመረ። የያዕቆብ እሥረ ሁለት ልጆቹ በገብፅ ለመኖር ሄዱ። ከ400 ዓመት በኋላ የእስረኤል ሕዝብ ቁጥር ከአንድ ሚሊዮን በላይ ሆነ። ቸገረቸው የገብዓውያን ባሪያ መሆናቸው ነበር። በሙሴ መሪነት እግዚአብሔር ሕዝቡን ከባርነት አውጥቶ የተስፋይቱን ምድር ከነዓንን ሰጣቸው።

3ኛ ጥያቄ፡- ዘፀ.19:3-6 እና እ.ሳ.49:1-7 አንብብ።

ሀ. እግዚአብሔር የእስረኤልን ሕዝብ የመረጠው ለምንድነው?

ለ. እግዚአብሔር የሚያስብው ለእስረኤላውያን ብቻ ነበር ወይስ ለሌላውም ሕዝብ ኖሮም?

4ኛ ጥያቄ፡- 1ጴጥ.2:9-10 አንብብ።

ሀ. ጴጥሮስ ምን በማለት ይጠረናል?

ለ. ከእስረኤላውያን ጋር የምንመሳሰለው እንዴት ነው?

እግዚአብሔር እስረኤላውያንን ልዩ ሕዝብ እንዲሆኑ ጠረቸው። እግዚአብሔር ከእስረኤላውያን ጋር ቃል ኪዳን ያጸረገው በሲና ተረረ ነበር። ቃል ኪዳኑ እውነተኛውን አምላክ እንዲከተሉ ነበር። ከእግዚአብሔር ጋር በአንድነት በመረመድ ልዩ በረከትን ከእርሱ እንደሚያገኙ ነገረቸው። እግዚአብሔር እስረኤልን የመረጠው በጨለማው ዓለም ውስጥ ብርሃን ሆነው አሕዛብን ወደ እውነተኛው አምላክ እንዲያመጡ ነበር። እስረኤላውያንን፡- «የካህናት ወገንና ቅዱስ ሕዝብ» በማለት የጠረቸውም ለዚህ ነበር፤ እስረኤላውያን የቃል ኪዳን ሕዝብ ነበሩ። ይሁን እንጂ ለቃል ኪዳኑ ካልተዘዙ እንደሚቀጣቸው እስጠንቅቆአቸው ነበር። ለቃል ኪዳኑ መታዘዝ በረከትን ሲያመጣ፥ ለቃል ኪዳኑ አለመታዘዝ ጸገሞ ቀጣትን ያመጣል።

እኛም ለዓለም ብርሃን መሆን አለብን። እኛም ሌሎችን ወደ እግዚአብሔር እንዲመጡ የምንጠራ ካህናት መሆን አለብን። ቅዱሳንም መሆን አለብን። በእርግጥ ነን? ለእግዚአብሔር የምንታዘዝ ከሆነ ይባርከናል። የማንታዘዝ ከሆነ ገን እንቀጣለን።

እግዚአብሔር ለእስረኤላውያን የተስፋይቱን ምድር ከነዓንን ሰጣቸው።

እነርሱ ገን ለእግዚአብሔር አልታዘዙም። በከነዓን የነበሩትን መጥሮ ሕዝቦች አላጠፋዋቸውም፤ (መሳፍንት 2:1-23)። ወዲያውኑ ሌሎችን አማልከት አመለኩ፥ ከከነዓናውያንም ጋር ተጋቡ። ስለዚህም «ቅዱስ ሕዝብ» መሆናቸው ቀረ።

ያለመራ ብዙ የመከራ ዓመታት ካሳለፉ በኋላ ሳዖል የእስረኤል ንጉሥ እንዲሆን ተመረጠ። እርሱም ቢሆን እግዚአብሔርን አልተከተለም፤ (1ኛው 13:13-14)። እግዚአብሔር እርሱን ከተወው በኋላ ዳዊትን መረጠ፤ ዳዊት እንደ እግዚአብሔር ልብ የሆነ ሰው ነበር። ዳዊት በፍጹም ልቡ እግዚአብሔርን ተከተለ፤ (1ኛው 16:6-13)። የእስረኤልን ሕዝብ በመምረት ጠላቶቻቸውን እንዲያሸንፉ አደረገ። እርሱና ልጁ ሰሎሞን ገዛታቸውን ከገብፅ ወንዝ እንሥቶ እስከ ኤፍራጥስ ወንዝ ድረስ አስፋፉ።

5ኛ ጥያቄ፡- በዳዊትና በሰሎሞን ዘመን የእስረኤል ድንበር ምን ያህል ሰፊ እንደነበር በመጽሐፍ ቅዱስ መዝገበ ቃላት ላይ ያለውን ካርታ ተመልከት።

በዳዊትና በሰሎሞን ዘመን እስረኤላውያን ዝነኞች ሆኑ። እግዚአብሔርን ተከተሉ፥ በኢየሩሳሌምም ተልቅ ቤተ መቅደስ ሠሩለት። በጣም ባለጸገች ሆኑ፤ ሌሎች መንግሥታት ሁሉ ያከብሩዋቸው ነበር። እግዚአብሔር በሚረዳቸው መንገድ ቅዱስ ሕዝብ ሆኑ። ስለ ሰሎሞን አምላክ ክብር ለማየት/ለማወቅ/ ንግሥት ሳባ እንኳ ወደ ኢየሩሳሌም ሂደ ነበር።

ይሁን እንጂ የእስረኤላውያን ታላቅነት ለረጅም ጊዜ አልቆየም። በሕይወቱ መጨረሻ አካባቢ ሰሎሞን ብዙ የማያምኑ ሴቶችን አገባ። ልቡን ከእግዚአብሔር እንዲርቅ አደረገት። እንደገናም በይሁዳ የጣዖት አምልኮ ተጀመረ። (1ኛው 11:1-6፤ 26-40፥ 12:1-33።) ከዚያም በኋላ ሕዝቡ በሰሎሞን ላይ ማመፅ ጀመሩ። እግዚአብሔርም ቅዱስ የነበረው ሕዝብ እንደሚከፋፈል ተነበየ። ከአሥረ ሁለቱ ነገድ አሥረ ኢዮርብም የሚባለውን ሰው ተከተሉ። የእስረኤል ሕዝብ/ብሔረሰብ/ የተባሉትም ያን ጊዜ ነበር። ሁለት ነገድ ማለትም ይሁዳና ብንያም ብቻ ርብላም የተባለውን የሰሎሞን ልጅ ተከተሉ። እነርሱ ደግሞ የይሁዳ ሕዝብ /ብሔረሰብ/ ተባሉ። በመጀመሪያ የእስረኤልን ሕዝብ በቁጥጥሩ ሥር ካዋለ በኋላ ኢዮርብም ጣዖት እንዲያመልኩ አደረጋቸው። በእስረኤል ውስጥ እውነተኛውን አምላክ ማምለክ ወዲያውኑ ተረሳ።

ሰሎሞን ከሞተ በኋላ በእስረኤል ላይ 20 ነገሥታት ነገሡ። የእያንዳንዱን ሕይወት ብናጠና ከእነርሱ አንዱም እንኳ እግዚአብሔርን እንዳልተከተለ እንረዳለን። በምትኩ ሕዝቡ ጣዖትን እንዲያመልኩ ያበረታቱ ነበር። ሕዝቡ ከእግዚአብሔር እየረቁ እየረቁ ሄዱ። ከእርሱ

በመረቃቸውም እግዚአብሔር እስረኤላውያንን ቀጣቸው። ወደ እርሱ እንዲመለሱ ብዙ ነቢያቶችን ቢልከባቸውም እነርሱ አልሰሙዋቸውም። ስለዚህም እግዚአብሔር በ722 ዓመት ከክርስቶስ ልደት በፊት ሰሜናዊውን የእስረኤል ሐዘብ ለአሦረውያን አሳልፎ ሰጠ። አሦረውያን በምርኮኝነት ወሰዱዋቸው። በዓለም ውስጥ በሚገኙ በበዙ አገሮች ውስጥ በታተኗቸው። ሰሜናዊው የእስረኤል ሐዘብ ከዚያ ወዲህ ወደ አገራቸው አልተመለሱም።

ሁለተኛ ቀን

የእስረኤል ሐዘብ ከሁለት ወገን መከረላቸውን ትናንትና ተመልክተናል። ሰሜናዊው ገዛት እስረኤል ሲባል፥ ዋና ከተማውም ሰማርያ ነበር። በትንቢት መጻሕፍት ውስጥ ብዙ ጊዜ ሰሜናዊው ገዛት ሰማርያ በመባል የሚታወቀውም በዚህ ምክንያት ነው። ዋና ከተማው በኢየሩሳሌም የሆነው ጸቡባዊው መንገድ የሚመረው በይሁዳ ነገድ በመሆኑ ይሁዳ ተባለ።

የእስረኤል መንገድ ለሁለት ከተከፈለ በኋላ አሥረ ዘጠኝ የዳዊት ዘሮች በይሁዳ ገዝተዋል። ብዙዎቹ እንደ ዳዊት ጌታን የሚወዱ አልነበሩም። እንዳንዳቸው የጣዖትን አምልኮ በይሁዳ አስፋፋ። ንስሐ እንዲገቡ እግዚአብሔር ነቢያትን ላከባቸው፤ እነርሱ ግን ከበጸላቸው አልተመለሱም። በመጨረሻም በ586 ዓመት ከክርስቶስ ልደት በፊት ይሁዳ በባቢሎኖውያን ተጸመሰሰች። በምርኮኝነት የተወሰዱት ለ70 ዓመት ነበር። ከ70 ዓመት በኋላ ግን ፈቃዳኛ የሆኑት ወደ ይሁዳ እንዲመለሱ ተደረገ።

6ኛ ጥያቄ፡- እግዚአብሔር ለምን ሐዘቡን ለምርኮ አሳልፎ እንደሰጣቸው ለመረዳት የሚከተሉትን ክፍሎች አንብብ። ኢሳ. 24: 1-6፤ ኢር. 34: 12-22፤ 2ዲና 28: 2-5 እና ኢር. 44: 20-23። ይሁዳ ለምን እንደተማረከች እንዳንድ ነጥቦችን ዘርዘር።

ይህ ምርኮ እግዚአብሔር ሐዘቡን የሚቀጣበት/ለደቀ መዛሙርትነት የሚያጣረበት/ መንገድ ነበር። እስረኤላውያን የበጸሉት በሦስት ዋና ዋና መንገዶች ነበር። በመጀመሪያ በሲና ተረረ እግዚአብሔር ከእነርሱ ጋር ያደረገውን ቃል ኪዳን አፈረሰ። ይህን በማጽረጋቸው የእግዚአብሔርን ትእዛዝ አቃልለዋል። ሁለተኛ ሰንበትን ወይም የኢዮቤልዩ ዓመትን አላከበሩም። ሦስተኛ የሐሰት አማልክትን አመለኩ። እግዚአብሔር ይሁዳውያንን ጣዖት አምላኪና በዓለም ካሉት አገሮች ሁሉ እጅግ ዓመፀኛ ወደ ሆነቸው አገር ወደ ባቢሎን እንዲጋዙ አደረገ። ከባቢሎን ከወጡ በኋላ ግን ጣዖታትን አላመለኩም።

ዳንኤል የተወለደው በታላቁ የይሁዳ ንጉሥ በኢዮስያስ ዘመን ነበር።

ንጉሥ ኢዮስክስ የነገሠው የ8 ዓመት ልጁ እያለ ነበር። ከነገሠ በኋላ ሕዝቡ ከጣዖት አምልኮ ርቀው እግዚአብሔርን ብቻ እንዲያመልኩ አደረገ። የሙሴ መጽሐፍ እንኳን ተገኝቶ ለሕዝቡ እንዲነበብላት ተደርጓል። (2ዚና 34፡ 8-18)

ታላቁ መንፈሳዊ መነቃቃት በምጽፊቱ ውስጥ በመስፋፋት ላይ እያለ ሕዝቡ ፖለቲካን በሚመለከት ነፃ መሆኑን ፈለገ። ስለዚህም አሦረውያን የጫኑባቸውን ቀንበር ሁሉ ሰባብረው ጣሉ። ብዙ ጣዖታት ተሰባበሩ፤ የጣዖት አምልኮም እንደ ወንጀል ተቆጠረ።

በኢዮስክስ ዘመን ኢርምያስ ትንቢት መናገር ጀመረ። በምጽፋ ሁሉ የእግዚአብሔር ቃል ተስፋፋ። ለወዳሬትም ሁሉ ነገር ተስፋ ያለው መስሎ ታየ። ነገር ግን በሞኘነት ተነሣስቶ ኢዮስክስ ገብፃውያንን ተዋጋ፤ በጦርነቱም ከቆሰለ በኋላ በኢዮሩሳሌም ሞተ፤ (2ኢገ. 23፡ 29-30)። እግዚአብሔርን በጣም የሚወድ ንጉሥ በመሞቱ ዳንኤል፥ ኢርምያስና ሌሎችም የእግዚአብሔር ሰዎች የተሰማቸውን ሐዘን ልትገምት ትችላለህ።

ኢዮስክስ ከሞተ በኋላ ወዲያውኑ ሁኔታዎች ሁሉ መባባስ ጀመሩ። ቀጥሎ የተነሣው ንጉሥ ኢዮአክስ በምርኮኘነት ወደ ገብፅ ተወሰደ፤ በእርሱም ፈንታ ኢዮአቂም ነገሠ። የተጀመረው መንፈሳዊ እንቅስቃሴ ተቋረጠ፤ ሕዝቡ ወደ ቀድሞ መንገዳቸው ተመለሱ። ከጥቂት ጊዜ በኋላ ባቢሎናውያን ከተማውን ወረሩ። ዳንኤልና ሌሎች የነገሥታት ዘርፍ ተማርከው ወደ ባቢሎን ተወሰዱ። ዳንኤል በንጉሥ ኢዮስክስ ዘመን የእግዚአብሔርን ቃል እየተማረ በማዳገፍ እግዚአብሔር የተወደደና የረሳው ሊመስለው ይችል ነበር። እሁን ያለው ጣዖታትን በሚያመልኩበት አገር ውስጥ ስለሆነ የእግዚአብሔርን ቃል የሚያስተምረው አላገኘም። ለዳንኤል፥ ለጎዳኞቹና ለጠቀላላው ለይሁዳ ሰዎች ምን ዓይነት የዉላማ ዘመን እንዳነበር መገመት አያደግቱም።

እንደ እስረኤላውያን ቅዱስ እንድትሆን እግዚአብሔር ቤተ ክርስቲያንን ጠርቶአል። ክርስቲያኖች በምጽር ላይ እርሱን የሚወክሉ ሕዝቦች ናቸው። ከማያምኑ ሰዎች ጋር ትልቅ ልዩነት ሊኖረቸው ይገባል። ይህም ልዩነት የማያምኑትን ሰዎች ወደ ቤተ ክርስቲያን እስኪሰባቸው ድረስ ሊሆን ይገባል። ብዙ ጊዜ ግን እንደ እስረኤላውያን ሁሉ ቤተ ክርስቲያን ንፁህ አይደለችም። በኃጢአት በመኖራቸንና ከዓለም ጋር በመመሳሰላቸን እግዚአብሔር እንዳሚገባ ሊጠቀምብን አልቻለም። ስለዚህም ወደ እርሱ እንድንመለስ በማለት ብዙ ጊዜ በእኛ ላይ ይፈርድብናል።

7ኛ ጥያቄ፡- ሀ/ ሕይወትህ ከእስረኤላውያን ጋር የሚመሳሰለው እንዴት ነው?

ለ/ ቤተ ክርስቲያንህ ከእስረኤላውያን ጋር የምትመሳሰለው

እንዴት ነው?
ሐ/ «ቀዱስ ሕዝብ» ለመሆን የቀረበላትን ጥፊ
አሟልታለችን?

ከፍል ሁለት፡- በእስረኤል ዙሪያ የነበሩ አገሮች

ሦስተኛ ቀን

እስረኤላውያን ወደ ተስፋይቱ ምድር በሚጓዙበት ጊዜ እገሪቱን ጽል
ለማጽረግ ከተለያዩ መንግሥታት ጋር መዋጋት ነበረባቸው። ከእነዚህም
መንግሥታት ጥቂቶቹን አጠፋቸው። ሌሎች ጸገም ከእስረኤላውያን ጋር
ጎን ለጎን ሆነው ይኖሩ ነበር። ከታሪካቸው ለመረዳት እንደሚቻለው
ከእነዚህ መንግሥታት የተነሳ እስረኤል የተለያየ ትግር ጸርሶባታል።
ፍልስጥኤማውያን፣ ኢዶማውያን፣ ዋዓባውያንና አዋናውያን ከእነዚህ
መንግሥታት ጥቂቶቹ ናቸው። እነዚህ መንግሥታት ለረጅም ጊዜ ከእስረኤል
ጋር ሲዋጉ ነበር፤ የእስረኤልን ሕዝብ ወደ ጣዖት አምልኮ የመረዋቸውም
እነርሱ ነበሩ።

፩ኛ ጥያቄ፡- የሚከተሉት አገሮች የት እንደነበሩ ለማየት በስተጀርባው
ከሚገኘው ካርታ ላይ ተመልከት። ገብፅ፣ አሦር፣ ባቢሎን፣
ሜዶንና ፋርስ።

በመጽሐፍ ቀዱስ አመለካከት የእስረኤል ሕዝብ (ይኸውም ሰሜናዊውን
የእስረኤልን ገዛትና ጸቡባዊውን የይሁዳን ገዛት ያካተተ) ዋነኛውን ሥፍራ
ይይዛል። ይህም ሌሎችን ወደ እግዚአብሔር የሚያመጡ ካህናትና የተመረጡ
ሕዝቦች በመሆናቸው ነው። በዓለም ታሪክ ውስጥ አብዛኛው ጊዜ እስረኤል
ተረ መንግሥት ነበረች። እስረኤል በጥንት ዘመን ከነበሩት ኃያላን
መንግሥታት አንዷ አልነበረችም። በጊዜው የነበሩት ታላላቅ መንግሥታት
ገብፅ፣ አሦርና ባቢሎን ነበሩ። በኋላም የፋርስና የሜዶን፣ የግሪክና
የሮም መንግሥታት ኃያላን መንግሥታት ሆነዋል።

ገብፅ በጊዜው ከነበሩት ታላላቅ መንግሥታት አንዱ ነበረች።
አብርሃምና ይሶሐቅ በነበሩበት ዘመን እንኳ የገብፅ ሥልጣኔ ዝነኛ ነበረ።
ገብፃውያን ከሀገራቸው እንሥቶ እስከ ኢፍራጥስ ወንዝ ጽረስ ያሉትን አገሮች
ይቆጣጠሩ ነበር። እስረኤላውያን በመንግሥት ጸረጃ ከተቋቋሙ በኋላ እንኳ
በገብፃውያን ቁጥጥር ሥር ነበሩ።

9ኛ ጥያቄ፡- 2ኛ.23፡29-30። ሀ/ የይሁዳ ንጉሥ ምን ሆነ?
ለ/ ከማን ጋር ነበር የሚዋጋው?

ከ2000 እስከ 722 ዓመት ከክርስቶስ ልደት በፊት ገብፅ መካከለኛው ምሥረቅ ውስጥ ከፍተኛ ኃይል ነበረት። ምንም እንኳን ይላቸው አልፎ አልፎ ዝቅ ወይም ከፍ ቢልም ሌሎችንም መንገዳቸውን ሁሉ ቁጥጥረው ሥር አድርገው ነበር። እሥረውያን ገን ገብፅን ጽል ደረጉና ለ75 ዓመት ያህል በዓለም ላይ ገናና መንገዳቸውን ሆኑ።

እሥረውያን በዓለም መንገዳቸውን ታሪክ ውስጥ ሁለተኛውን ሥፍራ ዘዋል። የእሥር ኃይል እጅግ ገንና የነበረው ከስምንተኛው እስከ ሰባተኛው ዓመት ከክርስቶስ ልደት በፊት ነበር። እሥረውያንም ሰሜናዊውን አስረኢል መንገዳቸውን ያመሰሱ። በአስረኢልና ይሁዳ የሚገኙ ብዙ አይሁዶች ወሰደው በዓለም ሁሉ ተበተኑ። እሥር እጅግ ጨቋኝና ጨካኝ መንገዳቸውን ለነበረች የእግዚአብሔር ነቢያት እሥርን በመቃወም ትንቢት ተናገረዋል። (ኢሳ.10:5-12፤ ሚካ.5:4-6።)

ባቢሎን ሦስተኛዋ ታላቅ መንገዳቸውን ነበረች። ባቢሎን በጣም ጥንታዊ መንገዳቸውን ብታሆንም (ዘፍ.10:10) እስከ 626 ዓመት ከክርስቶስ ልደት በፊት በከፍተኛ ደረጃ አልተጠናከረችም ነበር። የእሥረውያን ኃይል በጸክመ ጥር ባቢሎናውያን ኃይል እያገኘ መጡ። ባቢሎንን ታላቅ ያደረጋት ቡክጸሃዮር የተባለው ንጉሥ ነው። ዳካማ የነበረውን መንገዳቸውን ጥቂት ዓመታት ውስጥ በዓለም ውስጥ ታላቅ እንዲሆን አድርጓል። በ609 ዓመት ከክርስቶስ ልደት በፊት ባቢሎን እሥርን ጽል አደረገችና ተቆጣጠረው ነበረውን ገዛት በሙሉ ነጠቀች። ንጉሥ ናቡክጸሃዮር ይሁዳንም በቁጥጥሩ ጦር በሚደረግ ገዛቱን አስፋፋ። ሦስት ጊዜ ከፍተኛ ጦርነት አድርገው ይሁዳውያን ተሸነፉ በኋላም በምርኮኝነት ተወሰዱ። በ605 ዓመት ከክርስቶስ ልደት በፊት በተደረገው የመጀመሪያው ጦርነት ነበር ዳንኤልና ዳኞቹ በምርኮ የተወሰዱት። ከሁለተኛው ጦርነት በኋላ ማለትም ከ597 ዓመት ከክርስቶስ ልደት በፊት ንጉሥ ኢዮክኒንና ሌሎች ምሁራን (ሕዝቅኤልን መሳሰሉ) ወደ ምርኮ ተወሰዱ። በመጨረሻ ማለትም በ586 ዓመት ከክርስቶስ ልደት በፊት የአይሁድ ሕዝብ ተደመሰሱ በሺህ የሚቆጠሩ ዎቶም በምርኮኝነት ተወሰዱ። በሕዝቡ ላይ ስላሳዩት ጭካኔ ባቢሎናውያንን ንጹሚቀጣ እግዚአብሔር በነቢያት በኩል ተናገረ። (ኢሳ.14:1-23፤ 21:1-10፤ 46:1-2፤ ኢሳ.50-51።) ምንም እንኳን እጅግ ጠንካራ ሆኑም ከ70 ዓመት በኋላ ባቢሎናውያን በሚደገና በፋርስ መንገዳቸውን ያመሰሱ። ይህ የሆነው በ539 ዓመት ከክርስቶስ ልደት በፊት ነበር።

ሚደገና ፋርስ አረተኛው ታላቅ መንገዳቸውን ነበር። በ539 ዓመት ከክርስቶስ ልደት በፊት ባቢሎናውያንን ጽል አደረገ። ከእነርሱ በፊት ነበሩት እሥረውያንና ባቢሎናውያን ይልቅ የሚደገና የፋርስ ነገሥታት ዝብን በመልካም ሁኔታ ያስተዳድሩ ነበር። በእሥርና በባቢሎን የነበሩትን ምርኮኞች ወደየሀገራቸው እንዲመለሱና የየገል ሃይማኖታቸውን እንዲከተሉ ተቀዳላቸው። በዚህ ጊዜ ነበር አይሁዳውያን ወደ ሀገራቸው ተመልሰው

የረረሰውን ቤተ መቅደሳቸውን እንዳገና የሠሩት። ብሉይ ኪዳን በነህምያና በሚልካይስ መጽሐፍ በተፈፀመ ጊዜ የፋርስ መንግስት በፍልስጥኤም ቁጥጥር ሥር ነበር። በ331 ዓመት ከክርስቶስ ልጾች በፊት በታላቁ እስክንድር በሚመራው የገሪክ ሠረዊት ሜዶናና ፋርስ ጽል ሆኑ።

ዳንኤል የሚኖረው መንግሥታት የበላይነትን ለመያዝ እርስ በርስ ይታገሉ በነበረበት ዘመን ነበር። በስተጸቡብ ገብፅ፥ በስተሰሜን ደግሞ እሦር ባቢሎንና ሌሎች መንግሥታት ነበሩ። ፖለቲከና ምን ጊዜም ቢሆን የጦርነት እውድሜ ነበረች። እነዚህ መንግሥታት በየጊዜው ትንሽና ዳካሚ የነበረቸውን እስረኤልን ያጠቁ ነበር። በሰሎሞን ዘመን ለእግዚአብሔር ትታዘዝ ስለነበር በመካከለኛው ምሥረቅ ውስጥ ታላቅ መንግሥት ለመሆን በቃች።

ዳንኤል በቁጥር በጣም ጥቂት ሰዎች የእግዚአብሔርን ሕግ ይከተሉ በነበሩበት ዘመን ነበር የኖረው። ብዙዎቹ የእግዚአብሔር ሰዎች እግዚአብሔርን እንዳሚከተሉ ቢናገሩም የእስላሞ ጣዖታትን የማምለክ ፍላጎት ነበራቸው። በሙሉ ልባቸው እግዚአብሔርን እይከተሉትም ነበር።

ለብዙ ምዕተ ዓመታት ያህል እግዚአብሔር እስረኤልን ሲጠብቃት ነበር። ብዙ ታገላቸው። ወደ እርሱ መንገድ እንዲመለሱ በማለትም ነቢያትን ላክላቸው። እነርሱ ግን አልሰሙም። በመጨረሻም እስረኤላውያን በምርኮ እንዲወሰዱ አደረገ። ይሁዳ በእስረኤል ላይ ከደረሰው ቅጣት አልተማረቸም፤ ስለዚህም እርሷ ረሷም በምርኮ ተወሰደች።

ዳንኤል እግዚአብሔርን የሚያመልከው ብቻውን ነበር። በንጉሥ ኢዮሰያስ ዘመን በትልቅ ጸሐታ፥ በትልቅ ነፃነት ነበር፤ እሁን ግን ሕዝቡ በገብፅና በባቢሎን ተሸንፈዋል። ባቢሎን ከተማውን በያዘች ጊዜ እርሱ ግን ለከንቱ ተገቶ ጸለየ። እርሱ ረሱም ቢሆን በምርኮኝነት ወደ ሩቅ አገር ተወሰደ። አገሩንና ቤተሰቡን እንዳገና የማየት ዕጽል ይገጥመው ይሆን? በሚሄድበት አገር እግዚአብሔርን የማምለክ ነፃነት ይኖረው ይሆን? እንዲረዳውስ እግዚአብሔር እዛው ይገኝ ይሆን? ከልጅነቱ ጀምሮ የተማረውን እውነት በምርኮው ምድር ተገባረዊነቱን ይረዳ ይሆን? ዳንኤል እነዚህን ጥያቄዎች እንዳሚጠይቅ አያጠራጥርም

10ኛ ጥያቄ፡- ሀ/ እሁን የምናየው ዓለምና የዳንኤል ጊዜ በምን ይመሳሰላሉ?

ለ/ የአንተስ ሁኔታ ከዳንኤል ታሪክ ጋር እንዴት ይመሳሰላል?

ዋና ዋናዎቹን እይሁዳውያን ነቢያት፥ በዳንኤል ትንቢት የተጠቀሱትን ዋና ዋናዎቹን የእስላሞ መንግሥታት፥ በእነዚህ መንግሥታት ሥልጣን ያገኙትን አንዳንድ ዋና ዋና የእስላሞ ነገሥታትን ለመመልከት የሚከተለውን ሠንጠረዥ አጥና።

ስእሪ. 1

ቀን	የአይሁድ ነብያት/መሪ	የአሕዛብ መንግሥት	የአሕዛብ ንጉሥ
600 ዓክልበ	ዳንኤል (605-537 ዓክልበ) ሕዝቅኤል (593-571 ዓክልበ)	ባቢሎን (606-539 ዓክልበ)	ናቡከደነፆር
500 ዓክልበ	ዘሩባቤል (538 ዓክልበ)		ብልጣሶር (ናቦኒደስ)
	አስቴር (460 ዓክልበ) ዕዝራ (458 ዓክልበ) ክሆፖፍ (444 ዓክልበ) ግሊክያስ (433 ዓክልበ)	ግድንና ፋርስ (539-331 ዓክልበ)	ዊርስ (ዳርዮስ) አርጤክስስ (አሕሽጂርስ)
400 ዓክልበ			
300 ዓክልበ			ታላቁ እስክንድር
200 ዓክልበ		ግሪክ (331-64 ዓክልበ)	አንጦኪዮስ ኢ.ዲፋንዩስ
100 ዓክልበ	የአይሁዶች ዓመፅ 167-64 ዓክልበ		
0 ዓክልበ		ሮም (64-400 ዓ.ም.)	

አረተኛ ቀን፡-

የሳምንቱን ትምህርት ክለሳ አጽርግ። ከዛም በየሳምንቱ ስብሰባ ላይ የተነሡትን ጥያቄዎች እንደገና አስተውላቸው። ቡድኑ ሲሰበሰብ የረሰህን መልስ ለመስጠት ተዘጋጅ።

አምስተኛ ቀን፡-

ሳምንታዊ ስብሰባ

1. ሳምንታዊ የአምልኮ ጊዜ፡- መሬው በዚህ ሳምንት ከተነሡት ጥቅሶች ውስጥ ለሌሎች ተግራዎች የሚያካፍለው የ5 ወይም የ10 ጾቂያ ውይይት ያጽርግ።

2. ጸሎት፡- በአንድነት የጸሎት ጊዜ እርስ በርሳቸው እንዲ ለሌላው የሚጸልዩበትና ስለ ቤተ ክርስቲያን የምታስቡበት የ10 ጾቂያ የጸሎት ጊዜ ይኑረቸሁ።

3. ክለሳ፡- በዚህ ሳምንት የተማርከውን ትምህርት ለ15 ጾቂያ ያህል እንደገና ተመልከተው። መምህር፡- ትምህርቱ በጽንብ እንዲጠናቀቅና ገብቶት እንዲሆን ለመረዳት የእያንዳንዱን ተግሪ መልስ ያርሙ። ተግራዎቹ ከዚህ ትምህርት የተማሩትን ይዘርዘሩ። የቡድኑ መሪ፡- በዚህ ጊዜ በዚህ ሳምንት ትምህርት ላይ አጭር ፈተና ልትሰጣቸው ትችላላህ።

4. ውይይት፡- በሚከተሉት ጥያቄዎች ላይ የ25 ጾቂያ ውይይት አጽርጉ። እያንዳንዱ ሰው ሐሳቡን በትክክል እንዲያካፍል አጽርጉ። በጥያቄዎቹ ላይ አስፈላጊ ምሳሌ መስጠትህን እርግጠኛ ሁን።

ሀ/ የእስረኤልን መጠረት ከቤተ ክርስቲያን መጠረት ጋር አነፃፀር።

1. የሚመሳሰሉት እንዴት ነው?
2. ልዩነታቸውስ እንዴት ነው?
3. እስረኤል የተመረጠቸው ለምንድነው?
4. እኛስ የተመረጥነው ለምንድነው?

ለ/ የእስረኤልን ታሪክ ክርስቲያኑ ከሚያጸርገው መንፈሳዊ ጉዞ ጋር አነፃፀር።

1. የምንመሳሰለው በምን መንገድ ነው?
2. የምንለየውስ በምን መንገድ ነው?

ሐ/ የዳንኤልን ዘመን ከዘመናችን ጋር አነፃፀር።

1. የሚመሳሰሉት እንዴት ነው?
2. ልዩነታቸውስ እንዴት ነው?

5. ጸሎት፡- ስብሰባውን በጸሎት ዘጋ። የተማርከውን በተገባር ለማዋል እንዲረዳህ እገዢአብሔርን ጠይቀው።

ትምህርት ሁለት

የዳንኤል ትንቢት መሠረት

የመጀመሪያ ቀን፡-

መገቢያ፡- ነቢይ ማለት ምን ማለት ነው?

በዚህ ትምህርት ሁለት ዋና ዋና ነገሮችን እንመለከታለን። በመጀመሪያ «ነቢይ ምንድነው?» ለሚለው ጥያቄ መልስ ለመስጠት እንሞክራለን። እውነተኛውን ነቢይ ከሐሰተኛው ነቢይ እንዴት መለየት እንደምንችልም እንመለከታለን። በሁለተኛ ደረጃ፡- ስለ ትንቢት ክርስቲያኖች ያላቸውን የተለያዩ አመለካከት እናያለን። የዳንኤልም መጽሐፍ ትርጉም የሚወሰነው በትንቢቶች ላይ ባለን አመለካከት ነው።

1ኛ ጥያቄ፡- ሀ/ ነቢይ ምንድነው?

ለ/ «ነቢይ» የሚለውን ቃል በመጽሐፍ ቅዱስ መዝገበ ቃላት ውስጥ ተመልከት።

ሐ/ በብሉይ ኪዳን የነበሩትን ነቢያት ዘርዘር።

ከመጽሐፍ ቅዱስ እንደ አምስተኛው የወዳፊቱን የሚናገር ትንቢት እንደሆነ ይገመታል። በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ከፍተኛውን ሥፍራ የያዘ በመሆኑ ትንቢትን ማጥናት በጣም አስረላጊ ነው። በመጽሐፍ ቅዱስ ያሉት ትንቢቶች ብዙዎቹ በመፈጸማቸው መጽሐፍ ቅዱስ እውነተኛ ለመሆኑ ክርስቲያኑ የሚያቀርበው ከፍተኛ ማስረጃ ነው። መጽሐፍ ቅዱስ ከሌሎች የተለየ መጽሐፍ ነው፤ ትንቢቶቹም ሌሎች «ትንቢት» እያሉ ከሚጠሩት በፍጹም የተለየ ነው። ሌሎች የተናገሩት ትንቢት አልተፈጸመም። ክርስቶስ በመጀመሪያ ወደዚህ ምድር በመጣበት ጊዜ ከ300 የሚበልጡ ትንቢቶች ተፈጽመዋል። ሌሎቹ ጸገሞ ወደ ፊት እንዳሚፈጸሙ ይጠበቃል።

2ኛ ጥያቄ፡- በብሉይ ኪዳን ተነገረው በአዲስ ኪዳን የተፈጸሙ ጥቂት ትንቢቶችን ዘርዘር። (ማቴ. 2: 5÷ 3: 3÷ ወዘተ።)

ዳንኤል ከብሉይ ኪዳን ታላላቅ ነቢያት አንዱ ነው። ከነበረበት ዘመን አንሥቶ ሼታ ኢየሱስ ዳገመኛ ወደዚህ ምድር እስከሚመጣበት ጊዜ ድረስ የሚኖረውን የዓለም ሁኔታ እግዚአብሔር የገለጸው በዳንኤል አማካይነት ነው። የመጽሐፉ ትንቢቶች እንደሚገባ ተፈጽመዋል፤ የጻፈውን ሰዎች ግን ይህን ከመቀበል ይልቅ «ትንቢት የተጻፈው ሁኔታዎቹ ከተፈጸሙ በኋላ ነበር»

እንዲሉ ተገዳዋል። ለዚህም ምክንያታቸው፡- የወደፊቱን ሁኔታ እንዲያስተካክሉ ለሰዎች መገለጽ መቻሉን ባለማመናቸው ነው። እኛ ግን እምላካችን ያለፉ ነገሮች እምላክ ብቻ ሳይሆን ወደፊት የሚሆኑትም ነገሮች እምላክ መሆኑን እናውቃለን። ዓለም ከመፈጠሩ በፊት እንኳ ቢሆን በእያንዳንዳችን ሕይወትና በዓለም ላይ የሚሆነውን ሁሉ አስቀድሞ ያውቃል።

ለመሆኑ ነቢይ ምንድነው? ነቢይ፡- ከእንዚአብሔር በቀጥታ መልእክትን ተቀብሎ ለሰዎች የሚያስተላልፍ ሰው ነው። በዘመናቸው ላሉ ሰዎች የእንዚአብሔርን ቃል አቀባዮች ናቸው። በመንፈስ ቅዱስ ተመርተው እንዚአብሔር የሚፈልገውን ለሰዎች ይናገራሉ። ይህም እንዴት መኖር እንዳለባቸው የሚያመለክት ሊሆን ይችላል። የማስጠንቀቂያ፣ የፍርድና የመጽናናት ቃል ሊሆን ይችላል። ከነቢዩ ትምህርት ውስጥ ስለመጪው ጊዜ የሚያመለክተው ከፊት ብቻ ነበር።

3ኛ ጥያቄ፡- ከብሉይ ኪዳንና ከአዲስ ኪዳን ነቢያት ጥቂቶቹን ገለጽ።
ዘፍ.20:7፤ 1ኅ፡17. 18:36፤ ማቴ. 21:11፤ ዮሐዋ. 20:10 ተመልከት።

በመጽሐፍ ቅዱስ ሁለት ዓይነት ነቢያት ተጠቅሰዋል። የመጀመሪያዎቹ፣ ለዘመናቸው ሰዎች የእንዚአብሔርን ቃል የተናገሩ ሲሆኑ፣ መልእክታቸውን ግን በጽሑፍ አላሰሩሩም። ምናልባትም ብዙዎቹ የብሉይና የአዲስ ኪዳን ነቢያት ከዚህ ምጽብ ሳይሆኑ አይቀሩም። ነቢያት እንዳነበሩ እናነባለን፣ አብዛኛው የተናገሩት ትንቢት ግን በጽሑፍ አልተመዘገበም።

በሁለተኛው ምጽብ ያሉት ነቢያት ግን መልእክታቸውን በጽሑፍ ያስተላለፉ ነቢያት ናቸው። መሲና ሳሙኤል የፈሳቸውን ትንቢት ባይጽፉም መጻሕፍትን ጽፈዋል፤ እስከ ሰሎሞን ሞት ጽረስ ግን የሚጽፉ ነቢያት አልተነሡም ነበር። ትንቢቱን በጽሑፍ ያስተላለፈ የመጀመሪያው ነቢይ ኢየሱል ሲሆን፣ ትንቢት የተናገረውም ከ810-750 ዓመት ከክርስቶስ ልደት በፊት እንዳነበር ይገመታል። በብሉይ ኪዳን መጨረሻ ክፍል ላይ ያሉት ነቢያት የተነሡት ከእርሱ በኋላ ነበር።

4ኛ ጥያቄ፡- ከኢሳይያስ ጀምሮ ትንቢታቸውን በጽሑፍ ያሰሩ ነቢያትን በዘርዘር ጻፋቸው።

ትንቢታቸውን በጽሑፍ ያስተላለፉ ነቢያት በሦስት ይከፈላሉ። የመጀመሪያዎቹ፡- ከምርኮው በፊት ትንቢት የተናገሩ ናቸው። ኢሳይያስ፣ ኢርምያስ፣ ሆሴዕ፣ ኢየሱልና ሌሎች ነቢያት ከዚህ ምጽብ ይገኙበታል። እንዳንደቹ በአስረኤል ሌሎቹ ጸገሞ በይሁዳ ውስጥ ሆነው ነበር የሚተነብዱት። ሁለተኛዎቹ፡- በምርኮው ዘመን ትንቢት የተናገሩ ነቢያት ናቸው። እነዚህም፡- ዳንኤልና ሕዝቅኤል ናቸው። ሦስተኛዎቹ ጸገሞ፡- ጥቂት እስረኤላውያን ከምርኮ ወደ ሀገራቸው ከተመለሱ በኋላ ትንቢት

የተናገሩ ነቢያት ናቸው። እነዚህም፡- ሐፊት ዘካርያስና ሚልክያስ ናቸው።

5ኛ ጥያቄ፡- እውነተኛውን ነቢይና ሐሰተኛውን ነቢይ እንዴት እንለያለን? ዘጸ.13:1-5፤ 18:14-22፤ ሐዘ. 12:21-14:11 ተመልከት።

ምንም እንኳን በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ብዙ እውነተኛ ነቢያት ቢኖሩም፤ የእግዚአብሔርን ሕዝብ ከእውነት ያሳቱ ብዙ ሐሰተኛ ነቢያትም ነበሩ። ስለዚህም እግዚአብሔር ሕዝቡ ሐሰተኛውንና እውነተኛውን ነቢይ ለይተው እንዲያውቁ ጥቂት መመዘኛዎችን ሰጥቶአቸዋል። በብሉይ ኪዳን ዘመን ሐሰተኛ ነቢይ በጽንጋይ ተወግሮ ይገደል ነበር።

በመጀመሪያ ደረጃ ነቢዩ የተናገረው ትንቢት በትክክል መፈጸም ነበረበት። እግዚአብሔር እንደማይዋሽ ሁሉ የእርሱን መልእክት የሚናገሩ ነቢያትም ሊዋሹ አይችሉም። የእግዚአብሔርን መልእክት ሲናገሩ ትንቢታቸው በትክክል ይፈጸማል። የሐሰት ነቢያት ግን ምንም እንኳን ጥቂት ትንቢቶቻቸው ቢፈጸሙላቸውም ሙሉ በሙሉ አይፈጸምም። ይህም ከእግዚአብሔር አለመሆናቸውን ያረጋግጣል።

6ኛ ጥያቄ፡- ሀ/ ዛሬ በኢትዮጵያ ውስጥ ሐሰተኛ ነቢያት አሉን?
ለ/ ጥቂቶቹን ጥቀስ።
ሐ/ የእግዚአብሔርን ሕዝብ ለማሳሳት የሞከሩት እንዴት ነው?

ሰይጣን ለአንዳንድ ሰዎች የወደፊቱን እንዲያውቁ የተወሰነ ችሎታ ይሰጣቸዋል። ትንቢታቸውን በጥንቃቄ ብንከተል ግን ሙሉ በሙሉ እውነት እንዳልሆኑ እናረጋግጣለን።

በሁለተኛ ደረጃ፡- ነቢዩ የሚናገረው ትንቢት ከእግዚአብሔር ቃል ጋር መስማማት አለበት። እግዚአብሔር ፈሱን አይቃረንም። ለአንድ ሰው የሚናገረው ቃል ለሌላው ከሚናገረው ጋር አይጋጭም። የእውነተኛ ነቢይ ቃል እግዚአብሔር በቃሉ ውስጥ ከተናገረው ሐሳብ ጋር ይስማማል።

በሦስተኛ ደረጃ፡- የነቢዩ ሕይወት ለሌሎች ምሳሌ የሚሆን መሆን አለበት። የተቀዳሰ ሕይወት ሊኖረው ይገባል። እግዚአብሔር በጋጢአት በሚኖር ሰው እማካይነት አይጠቀምም። እውነተኛ ነቢያት በእግዚአብሔር ፊት በቅድስና ይመላለሳሉ።

7ኛ ጥያቄ፡- ሀ/ ቤተ ክርስቲያንህ ስለ ነቢያት ምን ታስተምረላች?
ለ/ በዘመናችን በቤተ ክርስቲያናችን ውስጥ ትንቢት የሚናገሩ ሰዎች ሊኖሩ ይችላሉ ወይስ ትንቢት መናገር በጽሮ ዘመን ብቻ የነበረ ነገር ነው?

በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ትንቢት የሚናገሩ ሰዎች ስለ መናፈቸው ወይም ስላለመናፈቸው ክርስቲያኖች የተለያዩ ሐሳብ አላቸው። እንዳንጻጽ ዛሬም ቢሆን ነቢያት እንዳሉ ሲናገሩ ሌሎች ጸገም የእግዚአብሔርን ቃል ከተፈጸመ ወይም የፈሰደ መጽሐፍ ከተጻፈ ወዲህ የትንቢት ስጦታ አቋርጦአል ይላሉ። በዘመናችን ነቢያት ላለመናፈቸውም እንዳንጻጽ ማስረጃ ያቀርባሉ። በመጀመሪያ የሚያቀርቡት ማስረጃ፣ ነቢያትና ሐዋርያት የቤተ ክርስቲያን መሠረት ነበሩ የሚል ነው። (ኢፌ.4:11 እና 1ቆሮ.12:28 ተመልከት።) የቤተ ክርስቲያንን መሠረት ተክለው ከሞቱ በኋላ ገን የሚተካቸው አልተነሳም። የፈሰደ መጽሐፍ ከተጻፈ በኋላ የእግዚአብሔር ቃል ተፈጽሞአል ይላሉ። በተጻፈው ቃል ላይ መጨመር አስፈላጊ አይደለም። ቤተ ክርስቲያን ልታውቅ የሚገባት ሁሉ በመጽሐፍ ቅዱስ ተጽፎአል። ለዚህም አባባላቸው፥ 1ቆሮ.13:8-10 እንደማስረጃ ያቀርባሉ። የዚህ መጽሐፍ አዘጋጅም ቢሆን የብሉይና የአዲስ ኪዳን ነቢያትን የሚመስሉ ነቢያት በዘመናችን ሊኖሩ እንደሚችሉ ያምናል። ከመጽሐፍ ቅዱስ ጋር የሚወዳደር መገለጥን ሊጽፉልን የሚችሉ ነቢያት የሉንም። በእርግጥ እንዳንጻ ከእግዚአብሔር ምሪትን በዘመናቸው ላለው ተውልዶ የሚሰጡ ነቢያት ሊኖሩ ይችላሉ። ይሁን እንጂ ይህ ምሪት ከእግዚአብሔር ቃል ጋር መስማማት አለበት።

8ኛ ጥያቄ፡- ሀ/ ከመጽሐፍ ቅዱስ ሌላ እነርሱ የጻፏቸውን መጽሐፍት ከእግዚአብሔር ቃል ጋር እኩል ናቸው የሚሉ ጥቂቶች የሐሰት መምህራንን ጥረ።
ለ/ የእግዚአብሔር ቃል የተሟላ መሆኑንና ምንም መጨመር እንዳለሌለብን የምታስረዳቸው እንዴት ነው?

ሁለተኛ ቀን፡-

ከፍል ሁለት፡- ትንቢታዊ አመለካከት

የመጽሐፍ ቅዱስን ትንቢቶች ማጥናት ረጅምና በጣም የተወሳሰበ ጥናት ነው። የመጽሐፍ ቅዱስ ትንቢቶች እንዴት እንደሚፈጸሙ ክርስቲያኖች የተለያዩ አመለካከት አላቸው። አንድ ሰው የዳንኤልን ትንቢት ሊረዳ የሚችለውም ካለው አመለካከት አንጻር ነው። ይሁን እንጂ፥ ሁሉም አማኞች የሚሰማሙባቸው ቁልፍ ወይም መሠረታዊ ሐሳቦች አሉ።

1. ሰዎች ለዘላለም የሚኖሩባቸው መንገዶች ሰማያት ወይም ገሃነም የሚባሉ ሥፍራዎች አሉ። በኢየሱስ ክርስቶስ የሚያምኑ ወደ መንገዱት ሰማያት ይሄዳሉ። በኢየሱስ ክርስቶስ የማያምኑ ገን ወደ ገሃነም ይሄዳሉ። (ማቴ.25:41፤ 46፤ 2ቆሮ.5:1።)

2. በሚያምኑትም ሆነ በማያምኑት ሰዎች ሁሉና እንዲሁም በሰይጣን ላይ ለወደፊት መለኮታዊ የፍርድ ጊዜ ይኖራል።

9ኛ ጥያቄ፡- ሀ/ የሚከተሉትን ጥቅሶች ተመልከት። ማቴ. 25:41፥
1ቆሮ.3:13-15 እና ረዕይ 20:11-15።
ለ/ በእማኞች፥ በማጽሐፍተና በሰይጣን ላይ ስለሚኖረው
ፍርድ እነዚህ ጥቅሶች ምን ያስተምሩናል?

3. የሞቱ ሰዎች ሁሉ ከሞት ይነሳሉ።

10ኛ ጥያቄ፡- ሀ/ ኢዮብ 19:25-27፤ ዳንኤል 12:2 እና ዮሐ.
5:28-29 ተመልከት።
ለ/ ከሞት ስለመነሳት እነዚህ ጥቅሶች ምን ያስተምራሉ?

4. ኒታ ኢየሱስ ክርስቶስ ወዳዚህ ምድር ይመለሳል።

11ኛ ጥያቄ፡- ሀ/ የሐዋ/ሥረ 1:11 እና ማቴ.24:21-31 ተመልከት።
ለ/ እነዚህ ጥቅሶች ስለ ኢየሱስ መመለስ ምን ያስተምራሉ?

ምንም እንኳን ክርስቲያኖች ሁሉ ከላይ በተሰጡት ነጥቦች በሙሉ
ቢስማሙም፥ እንዴት እንደሚፈጸሙ ገን የተለያየ አመለካከት አላቸው።
በቅዱም ተከተላቸውም ላይ የተለያየ ሐሳብ አላቸው።

ትንቢትን በሚመለከት ጉዳይ ላይ ክርስቲያኖች ለምን የተለያየ ሐሳብ
እንዳላቸው ከመመልከታችን በፊት፥ ትንቢትን የሚመለከቱ አንዳንድ ገለጻዎችን
እንመለከታለን።

1. የታላቁ መከረ ዘመን፡- ይህ ዘመን የተገለጸው በረዕይ 7:14 ላይ
ነው። ከዚህ በፊት በዓለም ላይ ታይቶ ስለማይታወቀው የመከረ ዘመን
ይናገራል። ይህ ዘመን የክርስቶስ ተቃዋሚ የሚነሳበትና የሚገዛበት ዘመን
ነው። የእግዚአብሔር ቁጣ በምድር ላይ የሚወርድበት ዘመን ነው።
(ዳንኤል 7:24-25፤ 9:26-27።)

12ኛ ጥያቄ፡- ሀ/ 2ተሰ. 2:1-4 እና ረዕይ 13:1-18 ተመልከት።
ለ/ በዚህ ታላቅ የመከረ ዘመን ስለሚሆኑ አንዳንድ ነገሮች
ዘርዘረህ ዳፍ።

2. የኢየሱስ የክርስቶስ የሺህ ዓመት መንገዶች፡- ይህ አጠረር
የተገኘው በረዕይ 20:1-10 ውስጥ ነው። ሰይጣን ስለሚታወርበት
ሙታን ስለሚነሳበትና ክርስቲያኖች ከክርስቶስ ጋር በምድር ላይ
ስለሚነገሩበት አንድ ሺህ ዓመትን ያመለክታል።

3. መነጠቅ፡- ይህም አጠረር በ1ኛ ተሰ.4:15-17 ውስጥ የተገኘ
ነው። ለክርስቲያኖች ቢሞቱ እንኳን ኢየሱስ ክርስቶስ ሢመለስ ከሞት

እንደሚነሱ የተሠጠ የተስፋ ቃል ነው። በሕይወት ያሉትም ክርስቲያናት ለዘላለም ከእርሱ ጋር ለመሆን ወደ ክርስቶስ ይነጠቃሉ።

13ኛ ጥያቄ፡- ሀ/ መነጠቅ ለክርስቲያናት የተሰጠ ተልቅ የተስፋ ቃል ኪዳን የሆነው እንዴት ነው?

ለ/ በዚህ ትንቢት እንዴት ልንጽናና እንቸላለን?

ሰለወደፊት ጉዳይ ክርስቲያናት የተለያየ ሐሳብ የሚያቀርቡበት እንደ ዋና ምክንያት አለ። ይህም በመጽሐፍ ቅዱስ በተለይም በትንቢቶች ላይ ያላቸው የአተረጓጎም ዘዴ ነው። እንደሚታውቀው አብዛኛው የትንቢት ክፍል የተነገረው በምሳሌያዊ አገላለጽ ነው። በዳንኤል መጽሐፍ ውስጥ ስለ እንባሳት ጽብት ነብር እና ይህ ነው ተብሎ ሊነገር ስለማይቻል አስፈሪ አውራ ረዕይ ተሰጥቶአል። እነዚህ ወደፊት ስለሚነሡት መንገዶች የሚያመለክቱ ምሳሌያዊ ገለጻዎች ናቸው። እንዲያውም ክርስቲያናት አብዛኛዎቹ የብሉይ ኪዳን ትንቢቶች በተጻፉበት ሁኔታ ሊፈጸሙ እንደማይችሉ ይናገራሉ። ትንቢትን መረዳት ያለብን በምሳሌያዊ ገለጻቱ ስለሆነ ሰውር በሆኑ ትርጓሜዎቹ ላይ ማተኮር እንደሚኖርብን ያመለክታሉ።

እንዲያውም ጸገሞ ቅዱሳት መጻሕፍትን ቃል በቃል መተርጎም እንዳለብንም ይናገራሉ። ስለዚህም ምሳሌያዊ አነጋገር ላይ ማተኮር የለብንም ይላሉ። ስለዚህ እግዚአብሔር በእስራኤል ላይ እንዲገዛ የዳዊትን ዙፋን እንደሚመሠርት ከተናገረ ያንን ማመን አለብን እንጂ ጽብቅ ወይም ሰውር ተርጉሙን መመርመር የለብንም።

እነዚህ ሁለት የአመለካከት ዘዴዎች፡- የወደፊቱን በሚመለከት ጉዳይ ላይ እግዚአብሔር እንዴት እንደሚሠራ የተለያየ መረዳት እንዲኖር አቋርጧል። ክርስቲያናት የማይስማሙባቸው ሦስት ዋና ዋና ነጥቦች አሉ።

አንደኛ፡- ክርስቲያናት እስራኤልና ቤተ ክርስቲያን ስላላቸው ብብረትና እንዳነት አይስማሙም። እንዲያውም በእስራኤልና በቤተ ክርስቲያን መካከል ምንም ልዩነት አለመኖሩንና ሁለቱም የእግዚአብሔር ሕዝብ እንደሆኑ ይናገራሉ። በብሉይ ኪዳን ዘመን የእግዚአብሔር ሕዝብ እስራኤል ተብሎ ሲጠራ በአዲስ ኪዳን ዘመን ጸገሞ የእግዚአብሔር ሕዝብ ቤተ ክርስቲያን ተብላለች። እስራኤል የተሰጠ ያልተፈጸመ የብሉይ ኪዳን ትንቢቶች ሁሉ በመንፈሳዊ ሁኔታ በቤተ ክርስቲያን ላይ ይፈጸማሉ። እንዲያውም ጸገሞ እግዚአብሔር ሁለት የተለያዩ ገን የተጣመረ ሕዝብ እንዳሉት ይናገራሉ። በሥጋ ከአይሁድ ዘር የሆኑት እስራኤላውያን ብዙ ገና ያልተፈጸሙ ትንቢቶች በብሉይ ኪዳን ውስጥ ተሰጥተዋቸዋል። እነዚህ ትንቢቶች ወደፊት በእስራኤል ላይ ይፈጸማሉ። ቤተ ክርስቲያንም እንዲሁ ወደፊት የሚፈጸሙ ትንቢቶች አሉዋት። እስራኤል የተሰጡትን ትንቢቶች ለቤተ ክርስቲያን ከተሰጡዋት ትንቢቶች እንዴት እንደምንለይ እንዳንጽ አከራካሪ ሐሳብ ይሰነዘራል።

ሁለተኛ፡- ክርስቲያኖች በጊሁ ዓመት የክርስቶስ መንገድ አተረጓጎም ላይ እይስማማም።

14ኛ ጥያቄ፡- ሀ/ ረዕይ 20:1-10 እንብብ።

ለ/ ሰይጣን የሚታሠረው ለምን ያህል ጊዜ ነው?

ሐ/ ሺሕ ዓመት ከተረጸመ በኋላ ምን ይሆናል?

መ/ ይህ ቃል በቃል የሚወሰድ ሺህ ዓመት ነው ወይስ የተለያየ የአተረጓጎም መንገድ ያለ ይመስልሃል?

እንዲያው ክርስቲያኖች የጊሁን ዓመት ጊዜ እንደ ምሳሌያዊ የጊዜ መለኪያ አድርገው ይቆጥሩታል። ሌሎች ጸገም ትንቢቶችን እንደ ምሳሌያዊ አነጋገር መውሰድ እንዳሌለብን ይገምታል። ስለዚህም እንደአብሔር እንደ ሺህ ዓመት ካለ እንደ ሺህ ነው ይላሉ፤ በተወሰነም በዚህ በእንደ ሺህ ዓመት ጊዜ ስለ እስረኢል በብሉይ ኪዳን ውስጥ የተነገሩ ትንቢቶች በሙሉ እንደሚረጸሙ ያምናሉ።

ሦስተኛ፡- የዋቅ ክርስቲያኖች ከዋቅ ስለሚነሡበትና ወደ ሰማይ ስለሚሳጡበት ጊዜ የተለያየ አመለካከት አላቸው። እንዲያው ይህ የሚሆነው ከታላቁ መከረ ዘመን በፊት ነው ይላሉ። እንዲያው ይህ የሚሆነው ከታላቁ መከረ ዘመን በኋላ ነው ይላሉ። እንዲያው በታላቁ መከረ ዘመን ውስጥ ነው ይላሉ።

15ኛ ጥያቄ፡- ሀ/ 1ተሰ.4:15-17 ተመልከት።

ለ/ ስለ ክርስቲያኖች የተነገሩት ትንቢቶች ምንድናቸው?

እውነተኛ ክርስቲያኖች በእንዲያው የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍሎች ላይ የተለያየ አመለካከት ሊኖራቸው እንደሚችል መረዳት አለብን። እንዲያው ከእነርሱ የተለየ አመለካከት ካላቸው ክርስቲያኖች ጋር ይከረከራሉ፤ በዚህም ምክንያት እውነተኛ ክርስቲያን መሆናቸውን እንኳ ይጠራጠራሉ። ይህ ግን የእውነተኛ ክርስቲያን ተግባር አይደለም። ጳውሎስ እንደተናገረው ሁሉ፡- «ዛሬ በመስተዋት በዳንገዝገዝ እንደምናይ ነን፤ በዚያን ጊዜ ግን ረት ለፊት እናያለን» (1ቆሮ. 13:12)። በዚህ ምጽር እስካለን ጽረስ ዕውቀታችን የተሟላ አይደለም። ከሌሎች ጋር በማንስማማባቸው ነጥቦች ላይ ሳይሆን በምንስማማባቸው ጉዳዮች ላይ እናተኩር።

ሦስተኛ ቀን

16ኛ ጥያቄ፡- ሀ/ ትንቢትን በሚመለከት ጉዳይ ላይ የተለያየ ሐሳብ ያላቸውን ቤተ ክርስቲያኖች ወይም ክርስቲያኖች ታውቃለህ?

ለ/ ከየትኛው ቤተ ክርስቲያን ናቸው?

ሐ/ የሚለያየባቸው ነጥቦች ምንድናቸው?

መ/ ስለ ትንቢት ምን አመለካከት እንዳላቸው የተለያዩ የቤተ ክርስቲያን ሰዎችን እነጋግር።

ትንቢትን በሚመለከት ሁኔታ ክርስቲያኖች ሦስት የተለያዩ አመለካከት አላቸው።

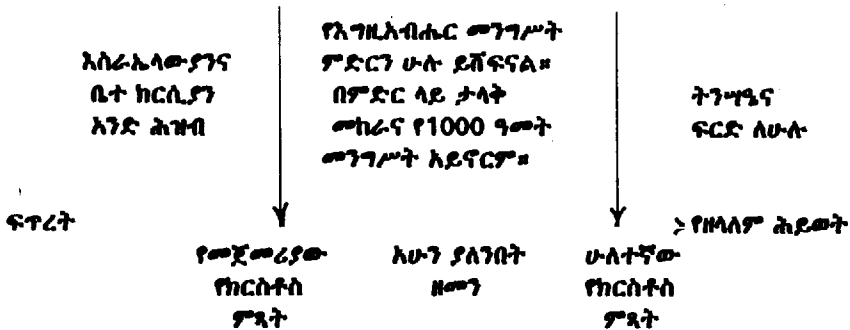
1. ክርስቶስ የሚመጣው የሺሁ ዓመት ጊዜ ከተፈጸመ በኋላ ነው የሚል አመለካከት ነው። ይህ አመለካከት እግዚአብሔር እንደ ሕዝብ ብቻ እንዳለው ነው የሚያሳየው። እነዚህ ሕዝቦች በብሉይ ኪዳን እስረኤል ሲባሉ፥ በአዲስ ኪዳን ደግሞ ቤተ ክርስቲያን ተብለዋል። በብሉይ ኪዳን እግዚአብሔር ለእስረኤል የሰጣቸው ተስፋ፥ በመንፈሳዊ ሁኔታ በቤተ ክርስቲያን ላይ ተፈጽመዋል። ስለዚህም ቃል በቃል ለእስረኤል የሚፈጸም ምንም ትንቢት የለም። ወንጌል በዓለም ሁሉ ሲስፋፋ፥ ዓለም በክርስትና ትምህርት ትሞላለች። ክርስቶስ በመጀመሪያ በመጣ ጊዜ የተከላት የእግዚአብሔር መንግሥት ዓለምን ሁሉ እስከታቀፍ ድረስ ታደጋለች። ለረጅም ጊዜ ሰላም ይኖራል፤ ከዚያ በኋላም ክርስቶስ ወደዚህ ምድር ይመለሳል። ሁሉም ሰዎች ከሞት ከተነሡና ከተረፈደባቸው በኋላ በኖርዳቸው መሠረት ወደ ገነዘቡ ወይም ወደ መንግሥት ሰማያት ይሂዳሉ። ሺህ ዓመት የተባለው ምሳሌያዊ እነጋገር ሲሆን ከዚህ ምድር ካረገበት ጊዜ እንሥቱ ለዘላለም ለመንግሥት እስከሚመለስበት ድረስ ጊዜ ያመለክታል። ከእንደኛውና ከሁለተኛው የዓለም ጦርነት በፊት ይህ አመለካከት በጣም የተለመደ ነበር። በኖጥነት በማዳገ ላይ የነበረው ክርስትና ለዓለም ሁሉ ስለሚዳረስ ሰላም ይሆናል የሚል እምነት ነበረቸው። ከጦርነት በኋላ ግን ይህ አስተሳሰብ እንደበፈቀ ብዙ ተቀባይነት የለውም።

17ኛ ጥያቄ፡- ሀ/ ወንጌል ለዓለም ሁሉ የሚዳረስበት መንገድ አለን?
(ማቴ. 24: 14 ተመልከት።)

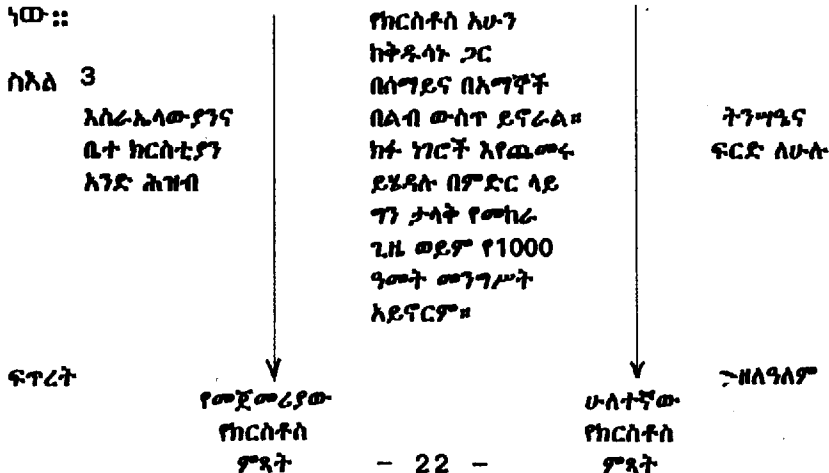
ለ/ አብዛኛው የዓለም ሕዝብ ክርስቲያን ይሆናል ብለህ ታስባለህ?

ቀጥሎ ከላይ የተሰጡትን አስተያየቶች በሠንጠረዥ ትመለከታቸዋለህ። ወደ ጉን የተሰመረው መስመር ጊዜን ወይም ታሪክን እንደሚያመለክት አስተውል። ከኖጥረት ጀምሮ ዘመናት እስከሚፈጸሙበት ድረስ ያለውን ጊዜ ያሳያል።

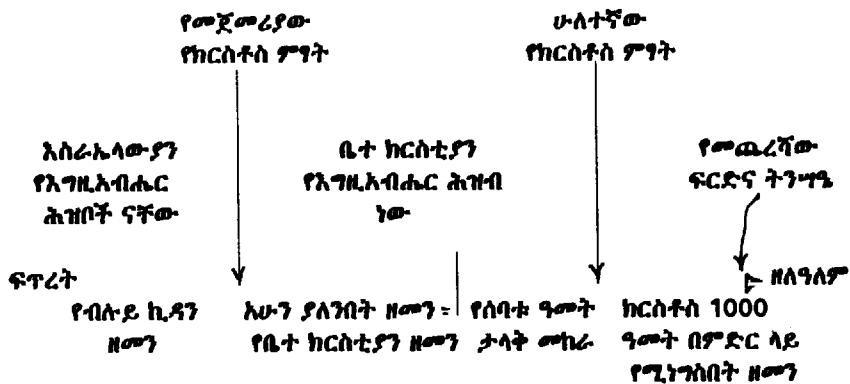
ስእል 2

2. ቃል በቃል የሚወሰድ የሺህ ዓመት መንግሥት በዚህ ምድር ላይ ሊኖር እንደሚችል የሚሰነዘር አመለካከት። እስከ መጨረሻው ድረስ መልካምም ሆነ ክፉ ሰዎች በዚህ ምድር ሊኖሩ እንደሚችሉ እነዚህ ክርስቲያኖች ያምናሉ። ክርስቶስ በዚህ ምድር ላይ መጥቶ የሚገዛበት የሺህ ዓመት መንግሥት አይኖርም። የሺሁን ዓመት ጊዜ በምሳሌያዊነት ነው መረዳት ያለብን። ዛሬም ቢሆን ክርስቶስ የእርሱ በሆኑት ሰዎች ልብና ትክክለኛ ምድር በሞት ተለይተው ከጌታ ጋር በመንግሥተ ሰማያት ካሉት ቅዱሳን ጋር እየገዛ ነው። በመጨረሻው ዘመን የዚህ ምድር ሁኔታ ይባባሳል። የሐሰት ትምህርት ይስፋፋል። ከዚያ በኋላ ጴዮሱስ በታላቅ ክብሩ ይመጣና በላቶችን ይደመስሳቸዋል። መታን ይነሣሉ፤ ሁሉም እንደ ሥረው ይረረዱበታል። ከዚያ በኋላ ለዘላለም በመንግሥተ ሰማያት ወይም በገሃነም ለመሆን ይሂዳሉ። እስረኤልና ቤተ ክርስቲያን እንደ በመሆናቸው በብሉይ ኪዳን ለእስረኤል የተሰጣት ተስፋ ሁሉ በመንፈሳዊ ሁኔታ ለቤተ ክርስቲያን ይረዳል። ይህ ብዙዎቹ ክርስቲያኖች አሁንም የሚከተሉት አመለካከት ነው።

3. ክርስቶስ የሚመለሰው ከሺህ ዓመት መንገዱት በፊት ነው። በምድር ላይ ቃል በቃል የሚወሰድ 1000 ዓመት ይነገሣል የሚል እመለካከት ነው። ይህን እመለካከት የሚከተሉ በፊት እግዚአብሔር ለእብርሃምና ለዳዊት የሰጠውን የተስፋ ቃል እንዳለ ይወስዳል። እግዚአብሔር ለእስረኤል ወደፊት ያለምንም ቅድመ ሁኔታዎች የሚፈጸሙ ቃል ኪዳናችን ሰጥቶአቸዋል። እግዚአብሔር ለእስረኤል ያለው እቅድ ለቤተ ክርስቲያን ካለው እቅድ በፍጹም የተለየ ነው። እነዚህ ክርስቲያናት በዚህ ዘመን መጨረሻ ክርስቶስ ለቤተ ክርስቲያን ይመጣላታል ብለው ያምናሉ። ከእርሱ ጋር ለመሆን ክርስቲያናት ወደ መንገዱት ሰማያት ይወሰዱና በእርሱ ይፈረዳቸዋል። በምድር ላይ ገን ታላቅ መከራ ይሆናል፤ በሁሉም ሰዎች ላይ የእግዚአብሔር ቁጣ ይወርዳል። ከሰባት ዓመት በኋላ ክርስቶስ ወደ ምድር ይመለሳል፤ የከፋት ጋደላትን ከዳመሰሰ በኋላ በምድር ለሺህ ዓመት ይነገሣል። ይህም ጊዜ የታላቅ ሰላምና ብልጽገና ዘመን ይሆናል። በእዳም ምክንያት የደረሰው እርግጥን ከተፈጥሮ ሁሉ ላይ ይወገዳል። ከፋት በክርስቶስ ይታገዳል። በጢሑ ዓመት ጊዜ እስረኤል የምትጫወተው ትልቅ ሚና ይኖራታል። ነገር ገን የምትጫወተው ሚና ምን ዓይነት እንደሆነ አከራካሪ ነው። በዚህ ጊዜ ለእስረኤል የተነገረው ተስፋ በእንዳንድ ሁኔታ ይፈጸማል። ከሺህ ዓመት መንገዱት በኋላ ለመጨረሻ ጊዜ በእግዚአብሔር ላይ የተቃውሞ ጦርነት ይደረጋል። ክርስቶስ ገን የከፋትን ጋደሎች ይዳመስሳቸዋል። በመጨረሻ ፍርድ ያልዳኑት ሰዎች ወደ ገሃነም ይጣላሉ። አዲስ ሰማይና አዲስ ምድር ይፈጠራሉ፤ ዘላለማዊነትም ይጽመራል።

በዚህ በመጨረሻው እመለካከት ላይ ሦስት ጥቃቅን ልዩነቶች አሉ። አንዳንዶች ክርስቲያናት የሚነጠቁት ከታላቁ የመከራ ዘመን በፊት እንደሆነ ይናገራሉ። አንዳንዶች ክርስቲያናት የሚነጠቁት በታላቁ መከራ ዘመን እንደሆነ ይናገራሉ። ሌሎች ደግሞ ክርስቲያናት በታላቁ መከራ ዘመን ውስጥ እንደሚኖሩት ከዚያም ወደ ሰማይ እንደሚነጠቁና ከክርስቶስ ጋር በምድር ላይ ለመገዛት እንደሚመለሱ ያመለክታሉ።

በአተረጓጎም ረገድ ሲታይ በሁሉም አመለካከት ትግር የሚደረግር አንድም የለም። ጸሐፊው የቢሁን ዓመት የንግስና ጊዜ እንደተጻፈው አድርጎ ነው የወሰደው። ይህን ነገር በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ከሁሉም ገልጽ ሆኖ የተጻፈ ነገር እንደሆነ ነው የሚያምነው። ስለዚህም እኔ ለዳኔል መጽሐፍ የምሠጠው አተረጓጎም ይህን ሦስተኛውን አመለካከት የሚያንፀግርቅ ይሆናል። በምታጠኑበት ጊዜ የኔ አንድ የአተረጓጎም ዘዴ እንደሆነ አስተውሉ። ሌሎች ኮሚኒታሪዎች (ማብረሪያዎች) ወይም ሠዎች የትንቢተ ዳንኤልን መጽሐፍ በተለየ መልክቱ ማጠናከር ይረዱ ይሆናል።

ስለ ትንቢት ልናስታውሰው የሚገባን አንድ ሌላ ሀቀ አለ። ብዙ ትንቢቶች ተረጎሟኑት አላቸው። በሌላ አነጋገር በቅርብ ጊዜ ከፈላጊ ተረጎሟኑት ሊኖር ይችላል። ሙሉ ተረጎሟኑት ግን ከብዙ አመት በኋላ የሚሆን። ለምሳሌ፡- እንጢየክስ ኢጲፋኑስ ስለሚባለው ክፉ መሬት ትንቢት እንደተናገረ በጥናታችን ጊዜ እናያለን። ቢሆንም ይህ ትንቢት ተረጎሟኑት የሚኖረው በመጨረሻው ዘመን በሚነሳው አንቲክሪድስት በሚባለው ክፉ መሬት ነው።

የመጽሐፍ ቅዱስን ትንቢት ስታጠና ዋናው ጉዳይ፡- ለወደፊት እንዲሰጠው እንዲታይ እንዲሠራ ስላለህ አስተሳሰብ ወይም አመለካከት ለማብረረት አይደለም። እነዚህ የተለያዩ አመለካከቶች እጠቃላይ የመጽሐፍ ቅዱስ ተምህርትን እንድንረዳ ያስቸሉን ይሆናል፤ ይሁን እንጂ ከዚህ በበለጠ ሁኔታ ልናስተውል የሚገባን ጉዳይ አለ። በየትኛውም ሥፍራ ቢሆን መጽሐፍ ቅዱስ የወደፊቱን በሚመለከት ጉዳይ ገልጽ የሆነ ሀሳብ አልሰጠም። ወደፊት የሚሆነውን ሁሉ እንድናውቅ እንዲሰጠው አልፈለገም። ትንቢት የተሰጠው ግን እኛን ዛሬ እንዲያበረታታንና እንዲያድናን ነው። ብዙ ጊዜ ትንቢት የተሰጠው በአስቸጋሪ ወቅት ነበር። ዳንኤልና እስራኤላውያን ገደኞቹ በምርኮ ውስጥ ነበሩ። እንዲሁም ለዳንኤል ትንቢትን የሰጠበት ዋናው ምክንያት ሁሉም ነገር በእርሱ ቁጥጥር ሥር እንደሆነ ለዳንኤልና ለእኛ ሊያሳየን ነበር። ምንም እንኳን መሬቶቹ ባያምኑም እሐዛብ በሙሉ በእንዲሰጠው ቁጥጥር ሥር ናቸው። በምድር ላይ ያሉ ኃያላን መንገዶች በእንዲሰጠው ምሪትና ቁጥጥር ሥር ናቸው። እንዲሁም የታሪክ ተቆጣጣሪ ነው። መሬቶችን የሚያነሳም ሆነ የሚጥል እርሱ ነው። የእርሱ በሆኑት ሐዘቦች ላይ የሚደርሰው ነገር ሁሉ በእርሱ ቁጥጥር ሥር ነው። ስለዚህም ክርስቲያኖች ሆይ ተደናኑ። ጊዜው ምንም ያህል የጨለመተ ሁኔታዎችም እጅግ የከፋ ቢሆኑም እንዲሰጠው በዙፋኑ ላይ መሆኑን አትርሱ።

18ኛ ጥያቄ፡- ሀ/ መዝ.2:1-6 እና ዳን.2:20-22 ተመልከቱ።

ለ/ እነዚህ ጥቅሶች እንዲሰጠው በሁሉ ነገር ስላለው ቁጥጥር ምን እንደሆነ ይናገራል?

ሐ/ በግል ሕይወትህ ወይም በሀገርህ ላይ እንዲሰጠው

በሁሉም ሁኔታ ተቆጣጣሪ መሆኑን ያረጋገጥኩ
እንዴት ነው?

እሁን እገዚአብሔር የሁሉ ነገር የበላይ ተቆጣጣሪ ስለመሆኑና በተለይም
ደግሞ የሕይወት ተቆጣጣሪ ስለሆነ ላንጽ እፍታ እመስገናለሁ።

አፈተኛ ቀን፡-

በዚህ ትምህርት ላይ ክለሳ እጽርገህ በሳምንታዊው ስብሰባ ላይ
ለሚኖረው ውይይት ዝግጁት እጽርገኝ።

እምስተኛ ቀን፡- ሳምንታዊ ስብሰባ

የቡድኑ መሬ፡- ከትምህርት እንጽ ላይ ለሳምንቱ ስብሰባ የተሰጠውን
መመሪያ በትክክል መከተልህን አረጋግጥ። ለእያንዳንዱ ክፍል የተወሰነውን ጊዜ
መስጠትህን አረጋግጥ።

1. የሳምንቱ የአምልኮ ጊዜ
2. ጸሎት
3. ትምህርቱን መክለስ
4. የውይይት ጊዜ

- ሀ/ 1. ነቢይ ምንጽነው?
2. በዘመናችን ነቢያት አሉን?
 3. ካሉ፡- ከመጽሐፍ ቅዱስ ነቢያት የሚለዩት እንዴት ነው?
 4. የሚመሳሰሉትን እንዴት ነው?

- ለ/ 1. የሐሰት ነቢይ ምንጽነው?
2. በዘመናችን የሐሰት ነቢያት አሉን?
 3. ምን ዓይነቶች ናቸው?
 4. ትንቢታቸው ይፈጸማልን?
 5. ሙሉ በሙሉ ትንቢታቸው ሁሉ ይፈጸማልን?
 6. እውነተኛውንና ሐሰተኛውን ነቢይ የምንለየው እንዴት ነው?

- ሐ/ 1. የወጪቱን በሚመለከት ሁኔታ ላይ በቀረቡት ሦስት
አስተሳሰቦች ላይ ተወያዩ።
2. አስተሳሰቦቹ የተለያዩ የሆኑት ለምንጽነው?
 3. የተለያዩት እንዴት ነው?
 4. የሚመሳሰሉት እንዴት ነው?
 5. እንተ የምትሰማላቸው ከየትኛው አመለካከት ነው?
 6. የእንዳንዶቹ አመለካከቶች እጸገኛነት እንዴት ነው?
 7. ቤተ ክርስቲያን የምትከተለው የትኛውን አመለካከት ነው?

- መ/ 1. ከትንቢት የምንማረው ዋናውና ጠቃሚው ነገር ምንጽነው?

2. ይህ በዘመናችን እንዴት ሊያበረታታን ወይም ሊያቆናናን ይቻላል?
3. መጪውን ጊዜ ለመጋፈጥ የሚያስችለንን እምነት እንዴት ነው የምናገኘው?

5. ጸሎት።

ተምህርት ሦስት

ዳንኤልን መመርመር

የመጀመሪያ ቀን

በዚህ ሳምንት የዳንኤልን መጽሐፍ በአጠቃላይ እንመለከታለን። ስለ መጽሐፉ ጸሐፊ፣ ስለ ዳንኤል እናጠናለን። ዳንኤል የተዳረው መቼ እንደሆነም እናጠናለን። በመጨረሻም ጠቅላላ ገላ መልኩ መጽሐፉን ከተመለከትን በኋላ የመጽሐፉ ዋና ዋና ተምህርቶች ምን እንደሆኑ ለማየት እንሞክራለን።

1ኛ ጥያቄ፡- ሀ/ ጠቅላላ የዳንኤልን መጽሐፍ እንብብ።
ለ/ በእያንዳንዱ ምዕረፍ ውስጥ ያለው ዋና ተምህርት ምን እንደሆነ አጠር አድርገህ ጻፍ።

ሁለተኛ ቀን

2ኛ ጥያቄ፡- ሀ/ በአማርኛው መጽሐፍ ቅዱስ ትንቢት ዳንኤል የሚገኘው በየትኛዎቹ ሁለት መጽሐፍቶቹ መካከል ነው?
ለ/ በነቢያት መጻሕፍት ዘርዘር ውስጥ ተቀምጦአልን?

በአማርኛውም ሆነ በእንግሊዝኛው መጽሐፍ ቅዱስ ዳንኤል የሚገኘው በነቢያት መጻሕፍት መካከል ነው። የሚገኘውም በሕዝቅኤልና በሆሴዕ ትንቢቶቹ መካከል ነው። ይሁን እንጂ ሁልጊዜ በዚህ ቦታ አልነበረም የሚገኘው። የብሉይ ኪዳን መጻሕፍት በአንድነት በቅዱም ተከተል በተጠረዙበት ዘመን፣ አይሁዳውያን ዳንኤልን ያስቀመጡት ከሌሎች መጽሐፎች ጋር ነበር። እነዚህ መጻሕፍት በነቢያት ተጽፈዋል ተብለው የሚያገመቱና ከሙሴ መጻሕፍት ምድብ ያልነበሩ ናቸው። ይሁን እንጂ «በጠቢባን» እንደተጻፉ ስለሚታመን ከመዝሙሮች፣ ከምሳሌዎችና ወዘተ ጋር ተመድቦ ነበር። ምንም እንኳን በዳንኤል ነቢይነት ጥርጥር ባይኖረቸውም እንደ «ጥበበኛ» ቢቆጥሩት መርጠው ነበር።

ዳንኢል፡- ጸሐፊው

3ኛ ጥያቄ፡- ሀ/ ዳን. 1፡1-6 አንብብ። ዳንኢል ከየትኛው የሐዘብ ወገን ነበር?

ለ/ ወደ ባቢሎን የተወሰደው ለምንድነው?

ሐ/ የዳንኢልን ቤተሰቦች ከተረው ሐዘብ ልዩ የሚያደርጋቸው ነገር ነበርን?

መ/ ዳንኢል በባቢሎን በነበረበት ጊዜ ለልዩ ትምህርት እንዲመርጥ ያደረገው ገላዊ ባሕርያት ምን ነበር?

በ605 ዓመት ክርስቶስ ልደት በፊት የባቢሎን ንጉሥ ናቡከደነሾር ከአይሁዳውያን ጋር ተዋግቶ ድል አደረጋቸው። ይሁዳን ማሸነፉን ለማሳየት ናቡከደነሾር ሁለት ነገሮችን ወሰደ። በመጀመሪያ፡- የቤተ መቅደሱን ዕቃዎች ወስዶ፤ በሚያመልካቸው ጣዖታት መቅደስ አኖረቸው። በሁለተኛ ደረጃ ምርጥ ምርጥ ወጣቶችንና አስፈላጊ የሆኑ ሰዎችን ወደ ባቢሎን ይዞአቸው ሄደ። በዚህ ጊዜ ወደ ባቢሎን የተወሰዱት ሰዎች ምን ያህል እንደሆኑ እርግጠኛ አይደለንም። ነገር ግን ከተወሰዱት ወጣቶች አንዱ ዳንኢል ይባል እንደነበር እናውቃለን። ዳንኢል ከአይሁድ ወገን ነበር። ከዚህም በላይ

5ኛ ጥያቄ፡- ሀ/ ሐዘ.14:14÷ 20÷ 28:3 እንብብ።
ለ/ ዳንኤል ይታወቅባቸው የነበሩት ልዩ ልዩ ባሕርይት ምን
ነበሩ?

ሐዘቅኤልና ዳንኤል የኖሩትና የሠሩት በእንድ ዘመን ውስጥ ነበር።
ሁለቱም በባቢሎን የነበሩ ምርኮኛ ነቢያት ናቸው። ሐዘቅኤል ትንቢቱን
ሲጽፍ ዳንኤል በሀገሩ ውስጥ የታወቀ ዘነኛ ሰው ነበር። በምርኮ ምድር
እያለ እንኳ የእግዚአብሔርን ሕግ ይከተል ነበር፤ በጸጽቅነቱና በጥበበኛነቱ
ይታወቅ ነበር።

የትንቢተ ዳንኤል ጸሐፊ ረሱ ዳንኤል ነው። (ዳን. 9:2 እና
ዳን.10:2)። የትንቢተ ዳንኤል ጸሐፊ ዳንኤል መሆኑንም ክርስቶስ
ተናገሮአል፤ (ማቴ.24:15)። አብዛኛውን የመጽሐፉን ክፍል የጻፈው ወጸ
ሐይወቱ ፍጻሜ እነባቢ መሆኑ የሚያጠራጥር አይደለም። መጽሐፉ
የተፈጸመው በ537 ዓመት ከክርስቶስ ልደት በፊት ነው። ለብዙ ዘመናት
ክርስቲያኖችም ሆኑ እይታውያን ዳንኤል በባቢሎናውያን ዘመን የነበረ
እውነተኛ ሰውና ጸሐፊ መሆኑን ስያምኑ ኖረዋል። ሆኖም ብዙ የመጽሐፍ
ቅዱስ አዋቂዎች ዳንኤል መጽሐፉን እንዳልጻፈው አድርገው ይሰባሉ። ነገር
ግን ረሱን ዳንኤል ብሎ የሚጠራ ሌላ ሰው ትንቢቶቹ ከተፈጸሙ በኋላ
መጽሐፉን እንዳጻፈ ይናገራሉ። እንደ እነርሱ እነጋገር ይህ ሰው መጽሐፉን
የጻፈው ከብዙ መቶ ዓመታት ቀደም ብሎ እንደነበር አድርጎ ነው ያቀረበው
ይላሉ። እነዚህ ሰዎች እንደዚህ በማለት የሚናገሩት ማንም ቢሆን
በእንደዚህ ዓይነት ትክክለኛነት የወደፊቱን ትንቢት ለመናገር ይቻላል ብለው
ባለማመናቸው ነው። ለእኛ ለክርስቲያኖች ግን ዳንኤል በእርግጥ በሐይወት
የነበረ ሰው እንደሆነና ይህንንም ታላቅ ትንቢት በሚፈሰ ቅዱስ ተመርቶ
እንዳጻፈው የምንጠራጠርበት ምንም ምክንያት የለም።

ዳንኤል፡- የትንቢት መጽሐፍ

የብሉይ ኪዳንን መጻሕፍት እያጠናን ወደ ዳንኤል ስንመጣ መጽሐፉ
ከሌሎች የብሉይ ኪዳን መጻሕፍት በጣም የተለየ እንደሆነ እንረዳለን።
በውስጡ ታሪክ ቢኖርበትም እንደ 1ኛ እና 2ኛ ሳሙኤል የታሪክ መጽሐፍ
አይደለም። መጽሐፉ የትንቢት መጽሐፍ ነው፤ ይሁን እንጂ ትንቢቱን
የሚያቀርብበት ሁኔታ ከኢሳይያስና ከኤርምያስ የተለየ ነው። እንደንጽ
ምሁረን ትንቢተ ዳንኤል «አፖካሊፕቲክ ሊትሬቸር» /የወደፊቱን
የሚያመለክቱ መጻሕፍት/ ውስጥ የሚመደብ ልዩ መጽሐፍ ነው በማለት
ይናገራሉ። «አፖካሊፕቲክ» ማለት «እውነትን መግለጥ» ማለት ነው።
ይህ ዓይነቱ ሥነ ጽሑፍ ብዙ ጊዜ የሚይዘው እግዚአብሔር በመላእክት በኩል
መጪውን ጊዜ የሚገልጽበት ረዕዮችን ነው። የዚህ ዓይነቱ ሥነ ጽሑፍ
እግዚአብሔር ለወደፊቱ በታላላቅ ተአምራቶች በኩል ፍርዶችን እንዴት
እንዳሟክረውን ከማሳየቱ ሌላ እንድ ታላቅ የሰላም ዘመን እንዳሚመጣም

ይተነብያል። በዘመናት መጨረሻ ዓለም በሙሉ ይለወጣል።

6ኛ ጥያቄ፡- ሀ/ ዘካ. 8: 20-23 እና 14: 9-16 እንብብ።
ለ/ እነዚህ ጥቅሶች ከዳንኤል ረዕዮች ጋር የሚመሳሰሉት እንዴት ነው?

ዘካርያስ በብዙ ሁኔታ ከዳንኤል ጋር ይመሳሰላል። ሁለቱም ስለሚመጣው ፍርድና ጥፋት ያመለክታሉ። ከዚያ በኋላ ለሰው ልጆች በሙሉ ሰላም ይሆናል። የዮሐንስ ረዕይ እንደ ምሳሌነት ከእንዳነዚህ ዓይነት ጽሑፎች ጋር ሊጠቀስ ይቻላል። በእርግጥም ዳንኤል፣ ዘካርያስና የዮሐንስ ረዕይ በብዙ ሁኔታ ተመሳሳይ ናቸው። ሦስቱም ስለ ታሪካዊ ክንዋኔዎች ይጀምሩና እግዚአብሔር ስለ ወዳፊቱ ያለውን ዕቅድ በረዕይ መልክ ይገልጻሉ። ከመጽሐፍ ቅዱስ ውጪ የዚህ ዓይነቱን የእጻጻፍ ስልት ተከትለው የተጻፉ ብዙ መጻሕፍት ይገኛሉ።

7ኛ ጥያቄ፡- አብዛኛዎቹ የብሉይ ኪዳን መጻሕፍት የተጻፉት በምን ቋንቋ ነው?

የዳንኤልን መጽሐፍ ልዩ የሚያደርገው ሌላው ምክንያት በሁለት የተለያዩ ቋንቋዎች መጻፉ ነው። አብዛኛው የብሉይ ኪዳን መጽሐፍ የአይሁድ ቋንቋ በሆነው በዕብራይስጥ ለመጻፍ ያለጥርጣረ ታውቃላቸው። ዳንኤል ምዕረፍ 1 እና ምዕረፍ 8-12 በዚህ ቋንቋ ነበር የተጻፉት። ይሁን እንጂ ዳንኤል 2-7 የተጻፈው በአረማይክ ቋንቋ ነው። (በሌላም አጠረፋ ካልፈ ይባላል።) ካልፈ ወይም አረማይክ በዳንኤል ዘመን በባቢሎንና በአብዛኛው የመካከለኛው ምሥረቅ እገሮች ይጠቀሙበት የነበረ ቋንቋ ነው።

8ኛ ጥያቄ፡- የትንቢተ ዳንኤል ምዕረፍ 4 ጸሐፊን ልዩ የሚያደርገው ነገር ምንድነው?

ትንቢተ ዳንኤልን ምዕረፍ 4 ልዩ የሚያደርገው በናቡከደነፆር መጻፉ ነው። ናቡከደነፆር ከአሕዛብ ወገን ነው። በእርግጥ በእግዚአብሔር ያመነ ሰው ለመሆኑ እንኳ እርግጠኛ አይደለንም። ይሁን እንጂ በምድር ሁሉ የታወቀ ታላቅ ንጉሥ እንኳ ስለ እግዚአብሔር ኃይል ያለውን እጽናቅት እንዲናገር እግዚአብሔር ይህን ምዕረፍ እንዲጽፍ አጽርጉታል።

ሦስተኛ ቀን፡- የዳንኤል ዋና ዋና ሐሳቦች

9ኛ ጥያቄ፡- የትንቢተ ዳንኤልን ዋና ዋና ሐሳቦች ከመጽሐፍ ቅዱስ መዝገብ ቃላት ተመልከት።

የዳንኤል መጽሐፍ ንጽፈ ሐሳቦችን በተለያዩ መንገድ ማስቀመጥ ይቻላል። ቀጥሎ የምንመለከተው ንግ ካሉት የተለያዩ መንገዶች አንደኛውን ነው።

ክፍል አንድ፡- ታሪካዊ ክንዋኔዎች

1. የዳንኤል መፈተንና ወጣቶቹ በት/ቤት ውስጥ፤ ዳንኤል 1።
2. ናቡከደነፆር ስለ ታላቁ ምስል ያየው ሐልም፤ ዳንኤል 2።
3. የዳንኤል ንጽጃቶች በእቶት እሳት መፈተን፤ ዳንኤል 3።
4. ናቡከደነፆር ስለ ረዣዎች ዛፍ ያየው ሐልም፤ ዳንኤል 4።
5. የብልጣሶር ገብዛና የእግዚአብሔር በገድገዳው መጻፍ፤ ዳንኤል 5።
6. የዳንኤል መፈተን፥ የሸማግሌው በአንበሶች ጉድጓድ ውስጥ መጣል፤ ዳንኤል 6።

ክፍል ሁለት፡- ረዕዮች

7. ዳንኤል ስለ እረቱ እረዊት ያየው ረዕይ። ዳንኤል 7
8. ዳንኤል ስለ እውረው በገ፥ እውረው ፍየልና ታናሹ ቀንጽ ያየው ረዕይ። ዳንኤል 8
9. ዳንኤል ስለ «ሰብዓ ሱባኤ» ያየው ረዕይ። ዳንኤል 9
10. ዳንኤል ስለ ሰሜን ንጉሥና ስለ ጸቡብ ንጉሥ ያየው ረዕይ። ዳንኤል 10-12

የዳንኤል ጥናታችንን በጥልቀት በቀጠልን ቁጥር እያንዳንዱ ረዕይ ከመጀመሪያው ይልቅ እየተብረረ መምጣቱን እንመለከታለን። እግዚአብሔር ለናቡከደነፆር በሰጠው የመጀመሪያው ረዕይ (ምዕረፍ 2) ከዳንኤል ዘመን አንሥቶ የእግዚአብሔር መንገዱን እስከሚመሠረትበት ድረስ በምድር ላይ የሚነሡትን ዋና ዋና መንገዶችን ገልጾለታል። ዳንኤል ምዕረፍ 7 ደግሞ እረቱ ዋና ዋና መንገዶችን እንደሚነሱ ይናገራል። ከእነዚህ መንገዶች ደግሞ የእግዚአብሔርን ሕዝብ ለማጥፋት የሚሻ አንድ ክፉ ሰው እንደሚመጣ ጨምሮ ይናገራል። በመጨረሻም ምዕረፉ የሚጸመጸመው በእግዚአብሔር ዘላለማዊ መንገዱ መመሥረት ነው። ምዕረፍ 8 በሁለቱ መንገዶች መካከል በሚጸረገው ውጊያ ላይ ያተኩረል፤ ወደፊት ስለሚነሳውም ክፉ መሪ ገለጻ ይሰጣል። ምዕረፍ 9 የመጽሐፍ ቅዱስ ትንቢቶች የጀርባ አጥንት ሊባል ይቻላል። ከእስረኤል ልጆች መመለስ አንሥቶ ክርስቶስ እስከሚመጣበት ዘመን ድረስ ያለውን ትክክለኛ ጊዜ ይገልጻል። በተጨማሪም ስለሚመጣው ክፉ መሪ ይናገራል። ምዕረፍ አሥረ አንድ ከሚነሡት መንገዶች ስለ አንዱ ያብረረል፤ ስለሚያደርጉት ጦርነት ከገለጸ በኋላ ስለሚመጣው ክፉ መሪም ጨምሮ ይናገራል።

የትንቢተ ዳንኤል መጽሐፍ መሬ ሓሳብ

10ኛ ጥያቄ፡- ሀ/ እነዚህን ጥቅሶች ተመልከት ዳንኤል 4:25÷ 32÷ 5:21

ለ/ የጥቅሶቹ ዋና ትምህርት ምንድነው?

በመጽሐፍ ቅዱስ ከሚገኙት የተለያዩ መጻህፍቶች የዳንኤል መጽሐፍ ከሁሉም በበለጠ ሁኔታ እግዚአብሔር በሰዎችም ሆነ በመንግሥታት ላይ ያለውን የበላይነት ምናልባት በግልጽ ያሳይ ይሆናል። ከእግዚአብሔር የሚበልጥ እንደ መንግሥት የለም። እንደ ሐሳቡና ፍላጎቱ እግዚአብሔር መሬዎችን ያስነሣል፤ ሲፈልግም ያዋርዳቸዋል።

11ኛ ጥያቄ፡- ሀ/ ዳንኤል 4:34-35ን ተመልከት።

እነዚህ ጥቅሶች ክርስቲያኖችን በምን ዓይነት መንገድ ሊያበረታቱ ይችላሉ?

ለ/ እነዚህን ጥቅሶች በቃል ለጥናታቸው።

የትንቢተ ዳንኤል ዐቢይ ትምህርቶች

ከዳንኤል መጽሐፍ የምናገኛቸው ብዙ ትምህርቶች አሉ። ከእነዚህም ጥቂቶቹ ቀጥሎ ተዘርዝረውልሃል።

1. ምን ጊዜም ቢሆን በእግዚአብሔር ሕዝብና በማደምኑት መካከል ትገል ይኖራል። የእግዚአብሔር ሕዝብ ግን በእምነታቸው ጸንተው ለመቆምና የቅጽሶና ኑሮን ለመኖር መወሰን አለባቸው። (ዳን.1:1-20፤ 6፤ 11:31-35።)

2. ምንም እንኳን የአሕዛብ መንግሥታት በእግዚአብሔር ልጆች ላይ ቢነሡም እግዚአብሔር ግን ለሕዝቡ ይጠነቀቃል። (ዳን.3:16-18፤ 6:16፤ 20-23።)

3. እግዚአብሔር ኃያል እምላክ ነው። አሕዛብን፤ መሬዎቻቸውንና የዓለም ታሪክን ወዘተ ይቆጣጠራል። (ዳን.2:20-22፤ 4:17፤ 25፤ 32፤ 34-35፤ 5:18-30፤ 6:26-27።)

4. እግዚአብሔር የማደምኑ መንግሥታትን እንኳ ኃይሉን እንዲያውቁ ያደርጋቸዋል። (ዳን.2:47፤ 4:34-37፤ 6:26-27።)

5. ከማደምኑት መካከል ቢሆንም እንኳ እግዚአብሔር የሚከተሉትን

ያከብረታል። (ዳን. 2: 48-49፤ 3: 30።)

6. የእግዚአብሔርን ሕዝብ ለማጥፋት የሚሞክር ክፉ መሪ ይነሳል።
(ዳን. 7: 24-26፤ 11: 36-45።)

7. የዓለምን መንግሥት ሁሉ የሚጸመስስ ዘላለማዊ መንግሥት ይመጣል። ይህ መንግሥት ሊጠፋ አይችልም፤ ለዘላለም ይኖራል።
(ዳን. 2: 44፤ 7: 9-14)

12ኛ ጥያቄ፡- እነዚህ ዐቢይ ትምህርቶች በቤተ ክርስቲያንህ ውስጥ ያሉትን ክርስቲያኖች በእንዴት ዓይነት ሁኔታ ሊያበረታቱ ይችላሉ?

አምላካችን ነገሦአል፤ በሰማያት ላይ ይገዛል፤ በምድርም ላይ ይገዛል። ምንም እንኳን አንዳንድ ጊዜ ይህን ለመቀበል ቢያስቸግረንም እውነት መሆኑን በእምነት ልንቀበለው እንችላለን። እግዚአብሔር በፈቀደ ጊዜ ዘላለማዊ መንግሥቱን ይመሠርታል። በጽድቅ ይገዛል። ሁሉም በሰላም ይኖራል።

13ኛ ጥያቄ፡- ሀ/ ረዕይ 21-22:6 እንብብ።
ለ/ የዚያ ዘላለማዊ መንግሥት አንዳንድ ባሕርያት ምንድን ናቸው?
ሐ/ እኛ ክርስቲያኖች በዚህ እንዴት ነው የምንበረታታው?

14ኛ ጥያቄ፡- ሀ/ ስለሚመጣው የእግዚአብሔር መንግሥት እስከ ላንድ እፍታ ረጋ ብለህ አስብ።
ለ/ በሕይወታችን ያለውን ቸገር ጨምሮ ሁሉም ነገር በእርሱ ቁጥጥር ሥር በመሆኑ እግዚአብሔርን አመስግን።
ሐ/ ለዚያ መንግሥት ተዘጋጅተሃል?
መ/ በእግዚአብሔር ፊት በቅድስና እየተመላለስክ ነው?

አረተኛ ቀን፡-

የዚህን ሳምንት ትምህርት ክለሳ አድርግ። የመወያያ ጥያቄዎቻችንም እንዳገና ተመልከታቸው።

አምስተኛ ቀን፡- ሳምንታዊ ስብሰባ

1. የሳምንቱ የአምልኮ ጊዜ

2. ጸሎት

3. ትምህርቶችን መከለስ

4. የውይይት ጊዜ

ሀ/ ከዳንኤል ሕይወት የምንማረቸው ትምህርቶች ምንድን ናቸው?

ለ/ 1. የመጽሐፈ መሪ ሐሳብ ምንድነው?

2. በመከረ ውስጥ ስናልፍ ይህ እውነት ሊያጽናናን የሚችለው እንዴት ነው?

ሐ/ 1. የዳንኤልን ዋና ዋና ትምህርቶች ዘርዘር።

2. ከእያንዳንዱ ዋና ዋና ትምህርት ምን እንማረለን?

3. እነዚህን ዋና ዋና ትምህርቶች በቤተ ክርስቲያን በምን ዓይነት መንገድ ማስተማር እንዳሚቻል ተወያዩበት።

5. ጸሎት።

ትምህርት አረት

ዳንኤል 1

የመጀመሪያ ቀን

«ዳንኤልም በንጉሡ መብልና በሚጠጣው ጠጅ እንዳይረከስ በልቡ አሰበ።» (ዳን. 1: 8)

ዳንኤልና ሦስት ትዳኞቹ ማለትም፡- እናንድ፥ ሚሳኤልና አዛርያ ተወልደው ደጸጉት በአስረኤል አገር ነበር። ከልጅነታቸው ጀምረው የእግዚአብሔርን ቃል ተምረዋል። በጽንገት ገን በማደምኑና እመፀኛ በሆኑት በባቢሎናውያን ተማረኩ። እነርሱ በግልጽ የሚደመልኩት እንዲን እውነተኛ እምላክ ነው። እሁን ገን ጣዖታትን በሚደመልኩ ሰዎች መካከል ናቸው። እንደ ፈለጉ እምላካቸውን ለማምለክ ነፃነት አልነበረቸውም። ዳንኤልና ትዳኞቹ ወደ ባቢሎናውያን ትምህርት ቤት ገቡ፤ የባቢሎናውያንንም የሐሰት ሃይማኖት አስተማሩባቸው። እግዚአብሔር በየጊዜው የሚቀርብላቸውን እንዳይበሉ የከለከላቸው የምግብ ዓይነት ነበር። ምርጫ ነበረቸው። እውነተኛውን እምላክ ይከተሉ ወይስ እውነተኛውን እምላክ ተተው የባቢሎናውያንን ጣዖታት ይከተሉ?

በዳንኤልና በሦስት ትዳኞቹ ፊት የተጸቀነው ውሳኔ በጣም ከባድ ነበር። በባዕድ ምድር በእምነታቸው ጽንተው ይቆማሉ ወይስ የሀገሩን እምነት ይቀበላሉ? ለእምነታቸው ለመሞት ተዘጋጅተዋል ወይስ ከዘላለማዊው ሕይወት ይልቅ ለዚህ ዓለም ጊዜያዊ ጸስታ ይሸነፋሉ?

እንደ ዳንኤል ሁሉ እኛም የምንኖረው በማደምቲ ሰዎች መካከል ነው። ምንም እንኳን የተወለድነው በኢትዮጵያ ምድር ቢሆንም በጌታ በኢየሱስ ክርስቶስ የምናምን ከሆነ የመንገዱ ሰማደት ዜጎች ነን። (ሬልጵ.3:20 ተመልከት።) በዚህ ምድር ብዙ ጊዜ ብቻችንን ነው የምንቆመው። ብዙ ሰዎችም በጌታ በኢየሱስ ክርስቶስ እድምዱም። እግዚአብሔርን የሚከተሉትንም ደሳድጋቸዋል። ምዕመናን እውነተኛውን አምላክ እንዳይከተሉ የሐሰት ሃይማኖታቸውንና ትምህርታቸውን ያቀርባሉ። ታዲያ፥ በዚህ መልኩ አንተን ለመቆም የምንቻለው እንዴት ነው? ምንም እንኳን ብዙዎች ተቃዋሚ ቢሆኑም በእምነታችን እንዴት አንተን ለመቆም እንደምንችል ለመረዳት ዳንኤል ምዕረፍ 1 እንመልከት።

እንደፍ፡- ዳንኤል ለእግዚአብሔር ታማኝ ለመሆን ወሰነ። በባዕድ ምድር በቀላሉ እግዚአብሔርን መርሳት እንደሚቻል ዳንኤል አሳምኖ ደውቃል። ለእግዚአብሔር ጸንቶ ለመቆም ከፈለገ ከሌሎች እንደሚለይ ደውቃል። እግዚአብሔርን ከተከተለ በእምነቱ ሊገደል እንደሚችል እንኳ ደውቃል። የንጉሡን ምግብ አልበላም በማለቱ እንኳ ዳንኤል ስለ እምነቱ ሊገደል ይቻል ነበር። ዳንኤል ግን ሳይኖቹን በዚህ ዓለም ነገሮች ላይ ሳይሆን በዘላለማዊው ሕይወት ላይ ነበር ያኖረው።

ሁለተኛ፡- ዳንኤል ሕይወቱን በእግዚአብሔር እጅ ውስጥ አኖረ። የአከባቢውን ገጠመኞቹን ሁኔታ በረሱ ጥበብ ለማሻሻል ከመሞከር ይልቅ በእግዚአብሔር ተማመነ። ስለዚህም ዳንኤል በሙሴ ሕግ መጻሕፍት የተፈቀዱትን ምግቦች ብቻ እንዲበላ ፈቃድ ጠየቀ። በእምነቱ ጸፋር ከሆነ እግዚአብሔር እንደሚያከብረው ደውቆ ነበር። እግዚአብሔር በሕይወቱ ተአምር እንዲያደርግ በጽናረት ለመጠየቅ ጸፈረ። ስለዚህም የተቀሩት በሙሉ ሥጋ ሲመገቡ፥ የወይን ጠጅም ሲጠጡ ዳንኤልና ትዳኞቹ ግን ጥረጥረና ውሃ ነበር የሚመገቡት።

ሦስተኛ፡- እግዚአብሔር የዳንኤልን እምነት እንዳከበረ እንመለከታለን። እግዚአብሔር በሕይወታቸው ተአምር በማድረግ የንጉሡን ምግብ ከሚመገቡት ይልቅ ጤነኛ ሆነው ተገኙ። በባለሥልጣናት ፊት ሞገስ ሰጣቸው። «እእኔዚህም ለአረቱ ብላቴናቹ እግዚአብሔር በትምህርትና በጥበብ ሁሉ ዕውቀትንና ማስተዋልን ሰጣቸው» (ዳን.1:17)። በከፍተኛ ሥልጣን ላይም አስቀመጣቸው።

በዓለም ላይ ክፋት በበዛበት ዘመን ውስጥ ነው የምንኖረው። ቀላሉ መንገድ ብዙዎች የሚጓዙበትን መንገድ መከተል ነው። ብዙዎችን መከተል ምን ጊዜም ቢሆን ቀላል ነው። ጥሩ ክርስቲያኖች ከሆንን በሌሎች ዘንድ ተዋቂነትን ላናገኝ እንቸል ይሆናል። ምንም እንኳን ሕይወታችንን መሥዋዕት እስከማድረግ ጸረጃ ቢያደርሱንም እግዚአብሔር በሕይወታችን የመጀመሪያውን ሥፍራ መያዝ አለበት። እኛም ብንሆን ሕይወታችንን እንዳናረከስ መወሰን አለብን።

1ኛ ጥያቄ:- ሀ/ 1ጴጥ.3:8-17 እንብብ:: በዚህ ክፍል ጴጥሮስ የሚሰጠን ምክር ከዳንኤል ሐይወት ልምምድ ጋር የሚመሳሰለው እንዴት ነው?
ለ/ ክርስቶስ የሐይወታችን ጌታ መሆኑን የምናሳየው እንዴት ነው?
ሐ/ ክርስቲያኖች ዛሬ በምን ዓይነት መንገድ ነው ዳንኤል የዳረሰበት ዓይነት ፈተና የሚዳርስባቸው?
መ/ ከዳንኤል ሐይወት የምትማሩት ምንድነው?

2ኛ ጥያቄ:- ዳንኤል ምዕረፍ 1ን እንብብ::
ሀ/ ዳንኤል በምርኮኝነት ወደ ባቢሎን በተወሰደበት ዘመን በይሁዳ ይገዛ የነበረው ማነው?
ለ/ ዳንኤልና ጓዳኞቹ በትምህርት ቤት ውስጥ የነበሩት ለምን ያህል ጊዜ ነው?
ሐ/ ትምህርታቸውን ከጨረሱ በኋላ ዳንኤልና ጓዳኞቹ ከተቀሩት ተማሪዎች ጋር ሲወዳደሩ እንዴት ሆነው ተገኙ?

ሁለተኛ ቀን ክፍል አንድ:- ዳንኤል 1:1-5

ዳንኤል 1:1-5 በጥንቃቄ ካነበብክ በኋላ ለሚከተሉት ጥያቄዎች መልስ ሰጥ:: መልሶቹም ሁሉ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ይገኛሉ:: ይህንን መጽሐፍ ስታጠና በእያንዳንዱ ምዕረፍና ክፍል እንዲሁ እጽርገ::

ጥያቄዎች

3ኛ ጥያቄ:- ሀ/ ዳንኤል ወደ ምርኮ ሲወሰድ የይሁዳ ንጉሥ የነበረው ማነው?

ለ/ ለምን ያህል ጊዜ ነገሠ?

4ኛ ጥያቄ:- ዳንኤልን ወደ ምርኮ የወሰደው የባቢሎን ንጉሥ ማን ይባላል?

5ኛ ጥያቄ:- የይሁዳን ንጉሥ ለባቢሎን አሳልፎ የሰጠ ማነው?

6ኛ ጥያቄ:- ሀ/ ከኢየሩሳሌም ወደ ባቢሎን የተወሰደው ሌላ ነገር ምንድነው?

ለ/ እነዚህ ዕቃዎች በባቢሎን ውስጥ የት ነበር የተቀመጡት?

ሐ/ የባቢሎን ንጉሥ ዕቃዎቹን እዚያ ያስቀመጠበት ምክንያት ምን ይመስልሃል?

7ኛ ጥያቄ:- ንጉሡ ዳንኤልን ወደ ትምህርት ቤት ያስገባው ለምን ይመስልሃል?

8ኛ ጥያቄ:- ሀ/ ዳንኤልና ሦስቱ ጓዳኞቹ ከየትኛው ነገድ ነበሩ?

ለ/ ቤተሰባቸውን ልዩ የሚያደርገው ምንድነው?

9ኛ ጥያቄ:- ዳንኤልና ቅዳሾቹ በትምህርት ቤቱ ለመማር እንዲመረጡ ያበቃቸው ልዩ ስጦታቸው ምንድነው?

10ኛ ጥያቄ:- ዳንኤልና ቅዳሾቹ በትምህርት ቤት በነበሩበት ጊዜ ይማሩ የነበረው ምንድነው?

11ኛ ጥያቄ:- ሀ/ ዳንኤልና ቅዳሾቹ ለምን ያህል ጊዜ ነው በት/ቤት የቆዩት?

ለ/ ትምህርቱን ከጨረሱ በኋላ ምን ሆኑ?

የመጽሐፍ ቅዱስ ማብረሪያ (ኮሚንታሪ)

ስለዚህ መጽሐፍ ጸሐፊ ማለትም ስለ ዳንኤል ሰፋ ያለ ገለጻ የሚሰጠን በመሆኑ ምዕረፍ አንድ በጣም አስፈላጊ ነፍል ነው። ዳንኤል ማነው? ከየት መጣ? ወደ ባቢሎን እንዴት ሂደ? ምን ዓይነት ሰው ነበር? ለእነዚህ ጥያቄዎች ሁሉ መልስ የምናገኘው ከምዕረፍ አንድ ነው።

ዳንኤል መጽሐፉን የሚጀምረው እንዴት ወደ ሰናዖር ወይም ወደ ባቢሎን እንደመጣ በመገለጽ ነው። ሰናዖር የባቢሎን ጥንታዊ ስም ነው። በዘፍጥረት 11:1-9 እንደምንመለከተው ሰናዖር በእግዚአብሔር ላይ ክፉ ነገር የሚደረግባት ቦታ ነበረች። ስለዚህም እግዚአብሔር የሕዝቡን ቋንቋ ጸበላለቀው። ምናልባትም ዳንኤል በዚህ ስም የተጠቀመው የባቢሎንን ምድር ክፉት ለማመልከት ሳይሆን አይቀርም። ዳንኤል ወደ ባቢሎን የተወሰደው በ605 ዓመት ከክርስቶስ ልደት በፊት ነበር። የይሁዳ ንጉሥ ጢዮክዌም ይባል ነበር። በዚያ ዘመን በቅርቡ በባቢሎን ላይ የሚነገሠው ናቡከደነፆር ለውጊያ ወደ ገብፅ እየተጓዘ ነበር። ወደ ገብፅ በመጓዝ ላይ እያለ ወይም ከገብፅ ሲመለስ ወደ ኢየሩሳሌም መጥቶ ጢዮክዌምን በቁጥጥሩ ሥር አደረገው። ናቡከደነፆር በመጀመሪያ ወደ ኢየሩሳሌም ስለመጣበት ሁኔታ ብዙ የምናውቀው ባይኖረንም ዳንኤል ግን ከተማይቱን እንደከበበ ይናገራል።

12ኛ ጥያቄ:- ሀ/ 2ኛ.23:24-25:21 አንብብ።

ለ/ በእነዚህ ምዕረፎች የተጠቀሱትን የይሁዳ ነገሥታት ስም ዘርዝር።

ሐ/ እነዚህ ነገሥታት ምን ሆኑ?

መ/ ስንት ጊዜ ነው ባቢሎን ይሁዳን ለመውጋት የመጣቸው?

2ኛ.23:24-25:21 ስለ መጨረሻው የይሁዳ ንጉሥ ይናገራል። በፈርሃ እግዚአብሔር የሚታወቀው የመጨረሻው ንጉሥ ጢዮክደኑ ከገብዓውያን ጋር ሲዋጋ ሞተ። ይህ የሆነው በ609 ዓመት ከክርስቶስ ልደት በፊት ነበር። ልጁ ጢዮክክስ በገብዓውያን ተማርኮ ከመሠሰዱ በፊት

የነገሠው ለሦስት ወር ብቻ ነው። ኢየሱቁም የሚባል ሌላው የኢየሱስ ወደ ነገሠና አሥረ አንድ ዓመት ገዛ። ንጉሥ ይሁን እንጂ በገዛቱ ዘመነ መንግሥት የናቡከደነፆር አሸከር ነበር። ይህም የሆነው ባቢሎንና ገብፅ በተዋገቡት ዘመን በ605 ዓመት ከክርስቶስ ልደት በፊት እንደሆነ አያጠረጥርም። ይህም ደንኢልና ጓደኞቹ ወደ ባቢሎን የተወሰዱበት ጊዜ ሲሆን፤ ኢየሱቁምም ከነገሠ ገና ሦስተኛ ዓመቱ ነበር። በብዙ ሁኔታ የአይሁዳውያን ምርኮ የተጀመረበት ጊዜ ነበር። ይሁን እንጂ በይሁዳና በባቢሎን መካከል ስለተደረገው ትልቅ ጦርነት አልተጠቀሰም። የሚቀጥለው ንጉሥ የአኪን በ597 ዓመት ከክርስቶስ ልደት በፊት በባቢሎን ላይ አመፀ፤ ጽል ከተደረገ በኋላ ከሌሎች የሀገሪቱ ታላላቅ ሰዎች ጋር ምርኮኛ ሆኖ ወደ ባቢሎን ተወሰደ። የየአኪን አጎት ሴዴቅያስ የመጨረሻ የይሁዳ ንጉሥ ሆነ። እርሱም በ586 ዓመት ከክርስቶስ ልደት በፊት በባቢሎን ላይ ሰላመፅ ባቢሎናውያን የይሁዳን ከተማ ጸመሰሱዋት።

ናቡከደነፆር ይሁዳን ጽል እንዲደረግ ደንኢል አለመናገሩን ማስተዋል አለብን። ደንኢል፡- «ጌታም የይሁዳን ንጉሥ ኢየሱቁምን ... በእጄ (በባቢሎን ንጉሥ) አሳልፎ ሰጠው» ይላል፤ (ደንኢል 1:2)። ይሁዳ የተሸነፈችው ባቢሎን ኃይለኛ መንግሥት በመሆን ብቻ ሳይሆን እርሱንና ሕጉን ስለናቁ እግዚአብሔር ሊቀጣቸው ፈልጎ ነው። ስለዚህም ይሁዳ ስለ ኃጢአተዋ እንድትቀጣ ለባቢሎናውያን አሳልፎ ሰጣት። ይህ እኛ ክርስቲያኖች በጣም ልናስተውለው የሚገባ እውነት ነው። እግዚአብሔር የዓለም ከንዋኔዎችን ሁሉ ይቆጣጠራል። እግዚአብሔር በሕዝቡ የሚደርሰውን ሁሉ ይቆጣጠራል። ዓለም ሊያሸንፈን አይችልም። በእግዚአብሔር ላይ የምናምፅ ከሆነ ንጉ እንድንቀጣ ለዓለም አሳልፎ ይሰጠናል።

ናቡከደነፆር ወደ ባቢሎን የወሰደው የይሁዳን ታላላቅ ሰዎች ብቻ ሳይሆን በኢየሩሳሌም መቅደስ የነበሩትን የአምልኮ ዕቃዎችንም ጭምር ነበር። ናቡከደነፆር እነዚህን ዕቃዎች ወስዶ በአምልኮ ቤተ መቅደስ ውስጥ አኖረቸው። ናቡከደነፆር ይህን ያደረገበት ምክንያት ነበረው። ይህም ይሁዳንና አምላካቸውን ጽል እንዲያደርግ የረደው የእርሱ አምላክ እንደነበር በማመኑ ነው። ከይሁዳ አምላክ ይልቅ የእርሱ አምላክ ኃይል እንደሆነ አሰበ። ስለዚህም ከይሁዳ አምላክ ቤተ መቅደስ የዘረፋቸውን ዕቃዎች በረሱ ጣዖት በተ መቅደስ ውስጥ አኖረቸው። በጣም የሚያሳዝነው ነገር የእግዚአብሔር ሕዝብ ኃጢአት ሲያደርጉ የእግዚአብሔር ስም መሰደቡ ነው። በኃጢአት ሰንወድቆ ወይም ዓለም ያሸነፈን መስሎ ሲታይ የክርስቶስም ስም ይነቀፋል። ይሁዳ በኃጢአት መቀጣት ብቻ ሳይሆን፤ በመላው ባቢሎን ምድር የእግዚአብሔር ስም ተነቀኗል።

ናቡከደነፆር እንደ እቅዱ ነበረው። ከሚረካቸው አገሮች የሰበሰባቸውን ዋና ዋና ሰዎች የባቢሎናውያንን ተምህርት እንዲማሩለት ይፈልጋል። ይህም ቋንቋንና የባቢሎናውያን ሥነ ጽሑፍን ይጨምራል።

ከዚህም በተረፈ የባቢሎናውያንንም ሃይማኖት ይማሩ ነበር። የባቢሎናውያንን ትምህርትና ሃይማኖት ካወቁ በኋላ በአማካሪነት ንጉሡን ያገለገሉት ነበር።

«ከለጽ» የሚለው ቃል ሁለት ትርጉም አለው። የመጀመሪያው ትርጓሜ የባቢሎንን ሐዘብ ያመለክታል። ከለጻውያን በባቢሎን ውስጥ ሥልጣን የያዙ ነገድ ናቸው። ናቡከደነፆር ረሱ ከለጻዊ ነበር። ከዚህም በተረፈ ይህ ቃል ጠቢባን፥ አስማተኞችና መተኞች ወዘተ የሚጠሩበት ቃል ነበር። እነዚህ ሰዎች የንጉሥ አማካሪ ነበሩ። (ዲን.2:2 ተመልከት)። ዳንኤልና ጓደኞቹ የከለጻውያንን ሐዘብ ሃይማኖትና የጠቢባንን ዕውቀት ሁሉ ተማሩ። ከይሁዳ ወደ ባቢሎን የተወሰዱት ብዙ ወጣቶች ቢሆኑም እንዚአብሔር ገን በእነዚህ አረት ወጣቶች ላይ ብቻ ትኩረት እንዲሰጡ አደረገ። እነርሱም ዳንኤልና ሦስቱ ጓደኞቹ ነበሩ።

ዳንኤልና ጓደኞቹ ከይሁዳ ነገድ ናቸው። የዳዊት ዘርቶም ናቸው። ይህም ማለት የንጉሥ ወገን ነበሩ ማለት ነው። ስለዚህም በሀገራቸው በነበሩበት ጊዜ ከሁሉ የሚበልጠውን ትምህርት እንደሚማሩ ገልጽ ነው። ይህም ትምህርት የሙሴን ሕገጋትንም ማጥናት ይጨምራል። በተጨማሪም የነበሩትን ሌሎች ትምህርቶችንም ያጠቃልላል ነበር። ዳንኤልና ጓደኞቹ «ነውር (ጉዳላት) የሌለባቸው» እንደነበሩ ተገልጾአል። ይህም ማለት እካላቸው ሙሉ ነበር ማለት ነው። እንካላዎች ወይም ደንቆሮዎች አልነበሩም። በአስተሳሰባቸውም ንቁዎች ነበሩ። ማንኛውንም እደስ ትምህርት ቶሎ የመቅሰም ቶሎታ ከእግዚአብሔር ተሰጥቷቸው ነበር። በሀገራቸው በነበሩበት ጊዜ እንደሚገባ ተምረው ነበር። ንጉሡንም ለማገልገል ብቃት ነበራቸው። በአስተዳደር ሥራ ቶሎታ፥ ምክር በመስጠት ረገድም ጥበብ ነበራቸው። እግዚአብሔርም ዋናው ባለሥልጣን አስፋኔስ እንዲመርጣቸው አደረገ። አስፋኔስ ጃንዳረባ እንደነበር ተገልጾአል። ይህም ማለት «ስልብ» ነበር ወይም የተከበረ «ጨዋ» ሰው ነበር ለማለትም ሊሆን ይችላል። በዚህም ሆነ በዚያ አስፋኔስ በጣም የተከበረ የንጉሥ አማካሪ ነበር። ስለዚህም ተማሪዎችን የመምረጥና ትምህርታቸውንም የመከታተል ኃላፊነት የተሰጠው ለዚህ ሰው ነበር።

ዳንኤልና ሦስት ጓደኞቹ ለልዩ ትምህርት መመረጣቸውን ተመልክተናል። ስለ ሃይማኖታቸውም ሆነ ስለ ተለያየ ትምህርታቸው ጠቢባት የሚሰጧቸውን ሁሉ መማር ነበረባቸው። ሦስት ዓመት ከተማሩ በኋላ በንጉሡ ፈተና ይቀርብላቸዋል። ፈተናውን እንደሚገባ ካለፉ በልዩ አማካሪነት በንጉሡ አደባባይ ያገለገላሉ ማለት ነው።

ኃጢአት በይሁዳ ሰዎች ላይ ቆጣት አመጣባቸው። ምንም እንኳን ዳንኤልና ጓደኞቹ ገና በይሁዳ እያሉ በሙሉ ልባቸው እግዚአብሔርን የተከተሉ ቢሆኑም ከሌላው የእግዚአብሔር ሐዘብ ጋር መቆጣት ነበረባቸው። ይሁን እንጂ ቆጣቱን የሚቆጣጠረው እግዚአብሔር ነበር። ለቆጣት

ሐዘቡን ለአረማዊ ንጉስ አሳልፎ ሰጠ። የቅጣትም ዘመን ሰባ ዓመት እንዲሆን ወሰነ። ዳንኤልና ሦስት ቻዳኞቹ እንዲማረኩ ቢያደርገው በባቢሎን መንገዱት ውስጥ ለአስተዳደር ሥራ እንዲመረጡ አደረገ። የሚደረገውን ነገር ሁሉ እግዚአብሔር ይቆጣጠረው ነበር። ዛሬም ቢሆን እግዚአብሔር በቁጥጥር ላይ ነው። በሐዘቡ ላይ የተለያዩ ትግሮች እንዲደርሱ ይፈቅድ ይሆናል። ይሁን እንጂ ይህ ሁሉ ለመታነቱ ይሆንላቸዋል። ይህን የሚያደርገው ክርስቲያኖችን ለአቅዱና ለዓላማው ለማዘጋጀት ይሆናል፤ ወይም እምነታቸውን ለመፈተንና ለማጽናትም ነው። ነገር ግን የመከራና የቸገራቸውን ጊዜ እግዚአብሔር ፈሶ ይወስነዋል፤ ሁኔታዎችን ለጥቅማቸውና ለመንገዱት የምንበቃ እንዲያደርጉን ያደርጋቸዋል። የምናመልከው አምላክ ምንኛ አስደናቂ ነው!

- 13ኛ ጥያቄ፡- ሀ/ የሚከተሉትን ጥቅሶች ተመልከት። ዕብ.12:5-11፤ ያዕ.1:2-4፤ 1ዴጥ.1:6-7 እና 1ቆሮ.10:13።
ለ/ እግዚአብሔር ሐዘቡን ስለሚቀጣጠት ምክንያት ምን እንደሚናገሩ ዘርዝረህ ዳ።
ሐ/ ከዚህ የምንማረው ትምህርት ምንድነው?

ሦስተኛ ቀን ክፍል ሁለት፡- ዳንኤል 1:6-16

ጥያቄዎች

- 14ኛ ጥያቄ፡- ሀ/ ከይሁዳ የመጡት አረት ተማሪዎች ስም ማን ማን ይባላል?
ለ/ ለእያንዳንዳቸው የተሰጣቸው አዲስ ስም ምን ነበር?
ሐ/ አዲስ ስም የተሰጣቸው ለምን ይመስልሃል?
15ኛ ጥያቄ፡- ራሱን እንዳያረከስ ዳንኤል የወሰዳቸው እርምጃዎች ምንድናቸው?
16ኛ ጥያቄ፡- ዳንኤልን ራሱን እንዳያረከስ እግዚአብሔር በምን መንገድ ጠበቀው?
17ኛ ጥያቄ፡- ሀ/ ዳንኤል ለዘበኞቹ አለቃ ያቀረበው ፈተና ምን ነበር?
ለ/ ዳንኤልና ቻዳኞቹ ፈተናውን ያለፉት እንዴት ነበር?
ሐ/ ይህ ተአምር ሊሆን የቻለው በምን መልኩ ነው?

የመጽሐፍ ቅዱስ ማብራሪያ /ጦሜንታሪ/

ዳንኤልና ቻዳኞቹ ወደ ባቢሎን ትምህርት ቤት በገቡበት ወቅት ነገሮች ሁሉ አዲስ ነበሩ። አዲስ ባሕል መማር ነበረባቸው። አዲስ ቋንቋ

ሃይማኖት ወዘተ መማር ነበረባቸው። ሁኔታዎቹ ሁሉ እዲስና ልዩ መሆናቸውን ለማሳየት ዋናው ሹም ለተማሪዎቹ እዲስ ስም እወጣላቸው።

በእዲስ ወይም በተለየ ሁኔታ ውስጥ ሲሆኑ ለሰዎች እዲስ ስም መስጠት በብሉይ ኪዳን ዘመን የተለመደ ነበር።

18ኛ ጥያቄ፡- ሀ/ የሚከተሉትን ጥቅሶች ተመልከት። ዘፍ.17:5፤
41:45፤ አስቴር 2:7።

ለ/ የእነዚህን ስም እንዳተለወጠና እዲስ ስማቸውም ማን እንዳተባለ በዘርዘር ጻፍ።

የዳንኤልና የሦስት ጓደኞቹ ስም ረሱን የቻለ ትርጉም ነበረው። ዳንኤልና ጓደኞቹ ከሃይማኖተኛ ቤተሰብ መገኘታቸው የማያመረጥር ነው። ለልጆቻቸውም እንዲያስተምሩ የሚያስከብር ስም የሰጡዋቸው በዚህ ምክንያት ነበር። ዳንኤል ማለት፡- እንዲሁ-ብሔር ፈረጅ ነው ማለት ነው። ሐናንያ ማለት፡- እንዲሁ-ብሔር በጸጋ የተሞላ (ባለጸጋ) ነው ማለት ነው። ሚሳኤል ማለት፡- እንዲሁ-ብሔር የሆነው እርሱ ማለት ነው። አዛርያ ማለት፡- እንዲሁ-ብሔር ይረዳል፤ ማለት ነው።

ዋናው ባለሥልጣን የእነዚህን አረት ወጣቶች ስም የለወጠው እውነተኛውን አምላክ እንዲያከብር ሳይሆን የእርሱን ጣዖት ስም እንዲያከብር ነበር። የእነዚህን ስሞች ትርጉም እንዳሚገባ ማወቅ ባይቻልም ከሞላ ጉዳል እንዳሚከተለው ነው። ዳንኤልን ብልጣሮር አለው። ብልጣሮር ማለትም፡- ቤል ሕይወቱን ይጠብቀው ማለት ነው። ቤል ከባቢሎናውያን ጣዖት አንዱ ነው። ሐናንያን ሲጽረቅ አለው። ሲጽረቅ ማለት፡- በእኩ ተእዛዝ ማለት ነው። አኩ፡- ባቢሎናውያን የወረቀ አምላክ የሚሉት ጣዖት ነው። ሚሳኤልን ሚሳቅ አለው። ትርጉሙም፡- እኩ ማለት። ማለት ነው። አዛርያንም አብዳና? አለው። ትርጉሙም፡- የኔቦ ባሪያ ማለት ነው። ኔቦ የቤል ልጅ እንዳሆነ የሚታመንለት የሌላ ጣዖት ስም ነው።

ዳንኤልና ጓደኞቹ ትምህርት ቤት ከገቡ በኋላ ወዲያውኑ ትግር ገጠማቸው። እመፀ በበዛበት ምጽር ሕይወታቸውን እንዴት በቅድስና ለመጠበቅ ይችላሉ? በእውነተኛው አምላክ ላይ ያላቸውን እምነት ይጽብቁ ወይስ ለእርሱ በመታዘዛቸው እምነታቸውን ያሳዩ? ብዙዎቻችን ብንሆን ግን እምነታችንን ከመገለጽ ይልቅ የረከሰ ሕይወትን መኖር እንመርጥ ነበር። ዳንኤል ግን ረሱን እንዳያረከሰ ወሰነ።

ዳንኤል የሚቀርብለትን ምገብ ላለመመገብ ወሰነ። የሚቀርብለት ንጉሠ የሚበላው ምገብ ነበር። ስለሆነም በጣም ጣፋጭና የሚያስጉመኛ መሆኑ አያመረጥርም። ታዲያ ዳንኤል ምገቡን እንዳይበላ የወይን ጠጁንም እንዳይጠጣ ለምን ወሰነ? ለዚህ የተለያየ ገለጻ መስጠት ይቻላል።

1. የንጉሡን ምግብ መመገብ ማለት ተመጋቢው በማንኛውም ሁኔታ ለንጉሡ ታማኝ መሆኑን አለበት ማለት ነው። ይህም፡- ንጉሡ የሚያመልከውን ጣዖት ማምለክን ያጠቃልላል። ዳንኤል ግን በመጀመሪያ ደረጃ ታማኝ የሆነው ለእግዚአብሔር ነው እንጂ ለንጉሡ አልነበረም። ምስክርነቱን ስለሚያጽናብት አስመስሎ መኖርንም አልፈለገም።

2. ባቢሎናውያን የሚመገቡት አብዛኛው የምግብ ዓይነት በብለይ ኪዳን ሕግ የተከለከለ በመሆኑ አስፈላጊውያን እንደ እርኩስ ይቆጥሩታል።

19ኛ ጥያቄ፡- ሀ/ ዘሊዋውያን 11 እንብብ።

ለ/ እስፈሌላውያን እንዳይበሉ የተከለከሉት ምግብ ምን ምን እንዳነበር ገለጽ።

ሐ/ እነዚህ ሕጋት የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያን ከምታስተምረው ጋር የሚመሳሰሉት እንዴት ነው?

በእግዚአብሔር ትእዛዝ ላይ በማመፅዋ እስፈሌል በምርኮ ተወስዶ ተቀጣቱ። ይህንን ዳንኤል ያውቃል። ስለዚህም ከሕዝቡ አመፅ ጋር መተባበር አልፈለገም። ንጹሕ ያልሆነውን ምግብ ላለመመገብ ወሰነ።

3. ብዙ ጊዜ ከሥጋው ወይም ከወይን ጠጃ በከፊል ለጣዖት ይሰው ነበር። ስለዚህም ሕዝቡ መብሉንና መጠጡን የሰጡን ጣዖቶቹ ናቸው የሚል እምነት ነበረው። ዳንኤል ይህን አይቀበልም። እርሱ ክብርን ሁሉ የሚሰጠው ለእግዚአብሔር እንጂ ለጣዖታት አይደለም። ለጣዖት የተሠዋውን ምግብ ላለመብላት የወሰነውም በዚህ ምክንያት ነበር።

በባዕድ ምድር እንኳ ዳንኤል በእምነት ጸንቶ ቆመ። ስለዚህም በምግቡና በወይን ጠጃ ረሱን እንዳያረክስ ይፈቅዳሉት ዘንድ ባለሥልጣኑን አነጋገረው። ይህ ንጉሡን መናቅ ወይም ማንቋሽሽ ሊመስል ይችላል፤ ይህም ቢሆን ግን ዳንኤል የወሰደው እርምጃ በእምነት የተሞላ ነበር። እግዚአብሔርም ለዳንኤል ሁኔታዎቹን ሁሉ አመቻቸቶለት ነበር። በባለሥልጣኑ ፊት ዋገስ እንዲያገኝ እግዚአብሔር ዳንኤልን ረዳው። ቢሆንም ባለሥልጣኑ ዳንኤልና ቻዳቾቹ መልካሙን ምግብ እንዳይመገቡ ፈቃድ ለመስጠት ፈርቷል። ለምን? የእነዚህ ወጣቶች መልክ ከሌሎች ይልቅ ከሶቶ ወይም ገርጥቶ ከታየ ንጉሡ እንደሚቀጣው ያውቅ ስለነበር ነው።

ስለዚህም ዳንኤል የአረቱን ወጣቶች ትምህርት እንዲከታተል የተሾመውን ሜልዳር የሚባለውን ባለሥልጣን አነጋገረው። ንጉሡን ፊት ለፊት ከመቃወም ይልቅ ዳንኤል አማራጭ ያለውን ሐሳብ አቀረበ። በመጀመሪያ ቀለል ያለ ፈተና እንዲደረግ ጠየቀው። ይኸውም፡- እርሱና ቻዳቾቹ ለአሥር ቀን ያህል ጥረጥረና ውሃ ብቻ እንዲመገቡ ነበር። ከአሥር ቀን በኋላ ባለሥልጣኑ የእነዚህን አረት ወጣቶች ፊት ከሌሎች ወጣቶች ጋር ማወዳደር

ነበረበት። ባለሥልጣኑም ይህን ለማድረግ ተስማማ። ከአሥር ቀን በኋላ የእነዚህ አረት ወጣቶች ሁኔታ መልካሙን ምግብ ሲመገቡ ከነበሩት ሌሎች ወጣቶች ይልቅ አምሮ ተገኘ።

ይህ የአሥር ቀን መከፈ መልካም ውጤት ካላሰገኘ የሚያረከስ ምግብ ላለመብላት ያደረገውን ውሳኔ ዳንኤል መተው ነበረበት። ዳንኤል በእግዚአብሔር ፊት ንጹሕ ሆኖ መገኘትን ከልቡ መርጧል። ስለዚህም እንዲያከብረውና ተአምራትን እንዲያደርግለት እግዚአብሔርን ጠየቀ። እግዚአብሔር የተፈጥሮን ሕግ መለወጥ ነበረበት። ከባቢሎናውያን ምርጥ ምግብ ይልቅ አትክልትና ጥረጥረ የተሻለ ምግብነት እንዲኖረው አደረገ። ስለዚህም እግዚአብሔር የዳንኤልን እምነት አከበረ። ዳንኤልና ቻዳቶቹ ከሌሎች ይልቅ ተሻለው የተገኙት በሥጋዊ አቋማቸው ብቻ ሳይሆን በዐውቀትና ቸሎታቸውም ጭምር ነበር።

በዚህ ጨለማ ዓለም ሰንኖር ረሳቶንን እንዳናረከስ እርምጃ የምንወስድበት ሁኔታ ይገጥመናል። በእግዚአብሔር ፊት ንጹሕ ሆነን ለመገኘት መወሰን አለብን። እንደ እነዚህ ዓይነት ውሳኔዎች ግን ሊከብዱን ይችላሉ። ከሌሎች መለየትና ለብቻችን መቆምን ሊጠይቅ ይችላል። ይሁን እንጂ ዳንኤል እንዳደረገው ሁሉ በፍጹም ልባችን በእግዚአብሔር ታምነን፥ በእምነታችን ጸንተን የምንቆምበትን ብርታትና ጥበብ እንዲሰጠን ልንጠይቀው ይገባል።

- 20ኛ ጥያቄ፡- ሀ/ ዛሬ ክርስቲያኖች ረሳቸውን ሊያረክቡ የሚችሉባቸው እንዳንጽ ነገሮች ምንድናቸው?
ለ/ ይህንን የሚያደርጉ ብዙ ክርስቲያኖች አሉን?
ሐ/ ረሳቶንን እንዳናረከስ ልናስወግዳቸው የሚገቡን ነገሮች ምንድናቸው?

አረተኛ ቀን፡- ክፍል ሦስት፡- ዳንኤል 1:17-21

ጥያቄዎች

- 21ኛ ጥያቄ፡- ሀ/ እግዚአብሔር ለአረቱ ወጣቶች ምን ሰጣቸው?
ለ/ ለዳንኤል የሰጠው ልዩ ስጦታ ምንድነው?
22ኛ ጥያቄ፡- ሀ/ ከሦስተኛው ዓመት ፍጹሜ በኋላ አረቱ ወጣቶች ከሌሎች ተማሪዎች ጋር ሲወዳጸፉ እንዴት ነበር?
ለ/ ከባቢሎን ጥበበኞች ጋር ሲወዳጸሩስ እንዴት ሆነው ተገኙ?
23ኛ ጥያቄ፡- ንጉሥ ናቡከደነፆር ከፈተናቸው በኋላ እነዚህ አረት ወጣቶች ምን ሆኑ?

24ኛ ጥያቄ፡- ዳንኤል በመንገዱት ሥረ የቆየው ለምን ያህል ጊዜ ነበር?

የመጽሐፍ ቅዱስ ማብራሪያ /ኮሜንታሪ/

ከዓለም ጋር ተመሳሰሎ ከመኖር ይልቅ ዳንኤልና ንጹህነቱ ሕይወታቸውን ለእግዚአብሔር አሳልፈው ለመስጠት ያደረጉትን ውሳኔ ከትናንትናው ትምህርት ተመልክተናል። እግዚአብሔርም እምነታቸውን አከበረላቸው። ምንም እንኳን ጥረጥረና አትክልት ብቻ ቢመገቡም ሙሉ ጤነኛ እንዲሆኑ ረዳቸው። ልዩ የማስተዋል ችሎታንም ሰጣቸው። እግዚአብሔር የተለያዩ ዕውቀትና የሥነ ጽሑፍ ችሎታ እንዳሰጣቸው እናነባለን። እነዚህ አረት ወጣቶች የተፈጥሮ ችሎታ እንዳነበረቸው አስቀድመን ተመልክተናል። እንዲመረጡ የማስተዋል (ዳን.1:4)። ችሎታን ማሳየት ነበባቸው፤ ይሁን እንጂ እግዚአብሔር እምነታቸውን በማክበር በተፈጥሮ ሊኖረቸው ከሚገባው በላይ የሆነ ችሎታ ሰጣቸው። ለእነዚህ አረት ወጣቶች እግዚአብሔር ልዩ የአእምሮ ችሎታና የአስተዳደር ዕውቀት ሰጥቶአቸው ነበር። ይህ ባቢሎናውያን ከሚሰጧቸው ዕውቀት በላይ ነበር። ይህም ጽንሰ ሀሳብ የሚሳሩትን የመረዳትና ከእግዚአብሔር ቃል ጋር የማገናከብ ችሎታ ሁሉ ነበረቸው። በተለይ ለዳንኤል ልዩ የሆነ ችሎታን ሰጥቶት ነበር፤ ይህም ሕልምንና ረዕይን የመተርጉም ችሎታ ነው። በዚህ ችሎታው እግዚአብሔር እንዴት እንዳተጠቀመበት በዚህ መጽሐፍ ውስጥ እንመለከታለን።

25ኛ ጥያቄ፡- ሀ/ የሚከተሉትን ጥቅሶች ተመልከት። 1ቆሮ.12:1-11፤ 27-31፤ ኢረ.4:11-13።

ለ/ በዚህ ክፍል የተጠቀሱትን የተለያዩ ስጦታዎች ዘርዘር።

ሐ/ እነዚህ ስጦታዎች እንዲሁ የተፈጥሮ ችሎታዎች ናቸው ወይስ በተለይ እግዚአብሔር የሰጠን ልዩ ስጦታዎች?

መ/ እግዚአብሔር የሰጠህ ስጦታ ምን ይመስልሃል?

ሠ/ ይህንን ስጦታህን እንዴት ትጠቀምበታለህ?

በአዲስ ኪዳን ውስጥ እግዚአብሔር ለልጆቹ የተለያዩ ስጦታዎችን እንዳሰጣቸው እንመለከታለን። ምንም እንኳን የተፈጥሮ ችሎታ ቢኖረንም በመንፈስ ቅዱስ አማካይነት እግዚአብሔር የተለያዩ መንፈሳዊ ስጦታዎችንም ይሰጠናል። እነዚህ ስጦታዎች ማኅበረ ምዕመናንን ለማነጻ በቤተ ክርስቲያን ውስጥ የምንጠቀምባቸው ናቸው። (1ኛ 12:6-8፤ 1ጴጥ.4፤ 10-11 ተመልከት።)

የባቢሎናውያንንና የዓለምን ጥበብ ለሦስት ዓመት ያህል ከተማሩ በኋላ ተማሪዎቹ በሙሉ ለፈተና በናቡከደነፆር ፊት ቀረቡ። ከሁሉም ተማሪዎች ዳንኤል፣ ሐናኒያ፣ ሚሳኢልና ጸዛርያ በልጠው ተገኙ። ዳንኤል እንዳዳረፈን እነዚህ ወጣቶች ከባቢሎናውያን ጠቢባን፣ አስማተኞችና ሚርተኞች ይልቅ

አሥር እጅ የሚበልጡ ነበሩ። በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ብዙ ጊዜ ጸሐፊዎቹ ቁጥርን ለምሳሌያዊ አተረጓጎሙ ይጠቀሙበታል። ብዙዎቹ እንደሚያምኑበት <አሥር> የፍጹምነት ወይም የሙሉነት ምልክት ነው። ስለዚህም አሥር እጅ በልጠው ተገኙ ሲል፡- ጥበባቸው ፍጹም ወይም የተሟላ ነበር ማለት ነው። ከተቀረው ከባቢሎን ሕዝብ ይልቅ በጥበብ የላቁ ነበሩ።

ትምህርታቸውን ከጨረሱ በኋላ ዳንኤልና ቻደኞቹ ንጉሡን ማገልገል ጀመሩ። አማካሪዎቹና አስተዳዳሪዎቹም ሆኑ። ሦስቱ ወጣቶች የባቢሎንን መንገዶች ለምን ያህል ጊዜ እንዳገለገሉ እርግጠኛ ባንሆንም ዳንኤል ግን እስከ ንጉሥ ቂርሰ ዘመን ድረስ እንዳገለገለ እናውቃለን። ንጉሥ ቂርሰም የሚደገን ፋርስ የመጀመሪያ ንጉሥ ነበር። ስለዚህም ዳንኤል ያገለገለው ከ605 - 539 ዓመት ከክርስቶስ ልደት በፊት ድረስ ነበር ማለት ነው። ይህም ለ66 ዓመታት መሆኑ ነው። ይሁን እንጂ ዳንኤል ከዚህ የሚበልጥ ዘመን በሕይወት ኖሮአል፤ (ዲ.10:1 ተመልከት)።

እግዚአብሔር ለሁላቸውም የአገልግሎት ሥፍራ አለው። ለእንዳንዶቹ በጣም የተለየ ስጦታ ይሰጣቸውና ከፍተኛ ባለሥልጣናት ይሆናሉ። በመንገዱም ባለሥልጣናት መካከል እንኳ ቢሆን እግዚአብሔር የረሱ ምርጥ ሰዎች አሉት። እርሱን የምናገለግልበት ልዩ ቅሎታንም እግዚአብሔር ሰጥቶናል። ይህን ስጦታ ማሳበረ ምዕመናንን ለማነጽ ልንጠቀምበት ይገባል። እግዚአብሔር ባስቀመጠን ሥፍራ በእነዚህ ስጦታዎች በታማኝነት ማገልገል አለብን። እግዚአብሔር የሚጠቀምብን የቅጽሰና ሕይወት ሲኖረን ብቻ ነው። የዓለምን መንገድ እንዳንከተልና እንዳንረከስ ውሳኔ ማድረግ አለብን። ሕይወታችንን ለእግዚአብሔር ስንሰጠው እርሱ ለክብሩ ሊጠቀምበት ይችላል።

አምስተኛ ቀን፡-

የሳምንቱን ትምህርት ክልስ፤ የመወያያ ጥያቄዎችንም እንደገና ተመልከት።

የሳምንቱ ስብሰባ

1. የሳምንቱ አምልኮ ጊዜ
2. ጸሎት
3. ትምህርቱን መከለስ
4. የውይይት ጊዜ

ሀ. 1/ በኢትዮጵያ ያሉ ክርስቲያኖች ረሳቸውን ሊኖረክሱ የሚችሉባቸው መንገዶች ምንድናቸው?

2/ ረሳቸውን ክርኩሰት እንዴት ሊጠብቁ ይችላሉ?

3/ በጣም የታወቁ ሆነው ግን ረሳቸውን ያረክሱ ክርስቲያኖች

ምሳሌ ስጥ።

4/ ከፍተኛ ኃላፊነት ያላቸው ረሳቸውን ገን ለማርከስ ያልፈቀዱ ክርስቲያኖችን ጥቀስ።

ለ. 1/ በኢትዮጵያ ውስጥ በሚጸረጉት ሁኔታዎች ሁሉ እግዚአብሔር የበላይ ተቆጣጣሪ መሆኑን የሚያመለክቱህ ምን ምንጽን ናቸው?

2/ መንግሥትን፣ ቤተ ክርስቲያንን፣ የተፈጥሮ ኃይላትንና ወዘተ የሚቆጣጠረው እንዴት ነው?

ሐ. ታማኝ ከሆኑለት እግዚአብሔር ሐዘቡን ያከብረዋል። በትዮጵያውያን ክርስቲያኖች ታማኝ ስለሆኑለት እግዚአብሔር እንዴት እንዳከበረቸው አንዳንድ ነጥቦችን ጥቀስ።

መ. 1/ እግዚአብሔር ለክርስቲያኖች የተለያዩ ስጦታዎች ሰጥቶአቸዋል። የምታውቃቸውን ስጦታዎች ሁሉ ዘርዝረህ ጻፍ።

2/ እግዚአብሔር ምን ዓይነት ስጦታ የሰጠህ ይመስልሃል?

3/ ስጦታዎቹን በቤተ ክርስቲያን ውስጥ እንዴት ተጠቀምባቸዋለህ?

4/ ያሉንን መንፈሳዊ ስጦታዎች የምናውቀው እንዴት ነው?

5. ጸሎት።

ተምህርት እምስት

ዳንኢል 2:1-23

የመጀመሪያ ቀን

ጥበብና ኃይል ለእርሱ ነውና የእግዚአብሔር ስም ከዘላለም እስከ ዘላለም ይባረካ፤ ጊዜያትንና ዘመናትን ይለውጣል፤ ነገሥታትን ያፈልሃል፤ ነገሥታትንም ያስነሣል፤ ጥበብ ለጠቢባን እውቀትንም ለአስተዋዮች ይሰጣል። የጠለቀውንና የተሰወረውን ይገልጣል፤ በጨለማ ያለውን ያውቃል፤ ብርሃን ከእርሱ ጋር ነው፤ (ዳን.2:20-22)።

ጸሎት ለክርስትና ሐይወታችን በጣም አስፈላጊ ነገር ነው። ብዙ ጊዜ ስንጸልይ አብዛኛውን ጊዜ የምናሳልፈው የተለያዩ ነገሮችን እንዲሰጠን በመለመን ነው። ስለ ጤንነት፣ ስለ ብርታት፣ ስለ ምግብ፣ ስለ ልብስና ስለተለያዩ ነገሮች እንጠይቃለን። አንዳንድ ጊዜ ጸሎታችንን ስለመለሰልን እናመሰግናለን። ስላጸረገልን መልካም ነገር ሁሉ እናመሰግናለን። ይሁን እንጂ ስለ ታላቅነቱ እግዚአብሔርን የምናመሰግነው አልፎ አልፎ ነው። ብዙ ጊዜ ጸሎታችን በረሰ ወዳጽነት ላይ የተመሠረተ ይመስላል። ብዙው ጸሎታችን ልመና ሲሆን ለምስጋና ያለን ጊዜ ገን በጣም ጥቂት ነው። የምናመሰግን

ብንሆን እንኳ የምናመሰግነው ሰላጸረገልን መልካም ነገር ብቻ ነው። ስለተለያዩ ነገሮች እግዚአብሔርን መጠየቅ መልካም ነው፤ ስለሰጠን ነገር ማመስገን ግን በጣም እስረላጊ ነው። በተጨማሪም ስለ ባሕርዩና ስለሚንነቱ እግዚአብሔርን ማመስገን በደበልጥ ያስረዳል። በጸሎት ጊዜያቱን እግዚአብሔርን ማመስገን አለብን።

እንዴት መጸለይ እንዳለብን ከዳንኤል ሕይወት ብዙ ነገር ልንማር እንችላለን። በመጀመሪያ፡- ዳንኤል ሕይወቱ በእጃጋ ውስጥ ሆኖ ሲጸልይ እናደለን። በባቢሎን የነበሩ ጥበበኞች ሁሉ እንዲገጹ መታዘዙን ሲሰማ ዳንኤል ፈቱን ለጸሎት ወደ እግዚአብሔር አዞረ። በዚህ ምስጢረዊ ገጽያ ስለተሸበሩ እርሱና ትዳሮቹ ከሰማይ አምላክ ምሕረትን ለመኑ፤ (ዳን.2:18)። ይህ ዓይነቱ ጸሎት «የልመና» ጸሎት ይባላል።

ሁለተኛ፡- ጸሎቱ ከተመለሰለት በኋላ ዳንኤል እግዚአብሔርን ሲያመሰግን እንመለከታለን። እግዚአብሔርን ያመሰግነው ጸሎቱን ስለሰማውና የናቡከደነፆርን ሐልም ስለገለጠለት ብቻ ሳይሆን ስለ እግዚአብሔር ታላቅነት ጭምር ነበር። እግዚአብሔርን ስለ ባሕርዩና ስለ ሚንነቱ አመሰገነ። ይህ ዓይነቱ ጸሎት የምስጋና ወይም የአምልኮ ጸሎት ይባላል። እስቲ ዳንኤል እግዚአብሔርን ስላመሰገነባቸው እንዳንጽ ነገሮች እንመልከት።

1. ዳንኤል ስለ ጥበቡና ስለ ኃይሉ እግዚአብሔርን አመሰገነ። እግዚአብሔር ሁሉንም ያውቃል። የወደፊቱንም ሆነ ያለፈውን ያውቃል። ጥበቡ ከሰው ጥበብ ይልቅ እጅግ ይበልጣል። ለሰው የተሰወረ ለእግዚአብሔር የተገለጠ ነው።

1ኛ ጥያቄ፡- ሀ/ የሚከተሉትን ቁጥሮች ተመልከት። ኤር.10:12፤ ሮሜ 11:33፤ 1ቆሮ.1:18-30።
ለ/ እነዚህ ጥቅሶች ስለ እግዚአብሔር ጥበብ ምን ያስረዳሉ?

እግዚአብሔር ሁሉን የሚያውቅ ብቻ ሳይሆን ሁሉን የሚቻልም አምላክ ነው። የፈቀደውን ሁሉ ማጽረግ ይችላል። በናጥረታቱ ታላቅነት በመጠኑም ቢሆን የእግዚአብሔርን ኃያልነት እንመለከታለን። በምጽር ላይ የሚፈረረቁትን ወቅቶችና ገዢዎችን ለመቆጣጠር በመቻሉ ታላቅነቱን መመልከት ይቻላል። ነገሥታትን ያስነሳል፤ ነገሥታትንም ይጥላል፤ ይህም ታላቅነቱን ያሳያል።

2. ዳንኤል እግዚአብሔርን ያመሰግነው ለሚፈልጉ ሁሉ ጥበብን ለመስጠት በመቻሉ ነበር። ለማያምኑ ሰዎች የተሰወሩትን ነገሮች እንኳ እግዚአብሔር ለልጆቹ ይገልጻቸዋል።

2ኛ ጥያቄ፡- እግዚአብሔርን እንድናመሰግን የሚያጸርጉን ሌሎች ባሕርያት ምንድናቸው? እግዚአብሔርን እንድናመሰግን የሚያጸርጉንን ነገሮች ዘርዝረህ በእነርሱ አመሰግነው።

ሦስተኛ፡- ዳንኤል በየጊዜው ከእግዚአብሔር ጋር በጸሎት ይገናኝ እንደነበር እንመለከታለን፤ (ዳን.6:10)። ምንም እንኳን የሀገሩ ሕግ ጸሎትን የሚቃወም ቢሆንም ዳንኤል ግን በቀን ሦስት ጊዜ ወደ እግዚአብሔር ይጸልይ ነበር። ሰዎችን በመኖረት ጸሎቱን አላቋረጠም። በምዕረፍ 9:20-27 ያለው ታላቅ ፈዕይ የተገለጸለት ዳንኤል በመጽሐፍ በመጸለዩ ነው።

3ኛ ጥያቄ፡- ሀ/ ዳን.9:1-19 እንብብ።

ለ/ ከእነዚህ ጥቅሶች ስለ ጸሎት ለመማር የምንቀላውን እንዳንጽ ነጥቦች ገለጽ።

ሐ/ ከዚህ ክፍል የምንመለከታቸው ሌሎች የጸሎት ዓይነቶች ምንድናቸው?

ጸሎት በዳንኤል ሕይወት ከፍተኛ ሥፍራ ነበረው። በቸገር ውስጥ እያለ ይጸልይ ነበር። ጸሐተኛ ሲሆን ይጸልይ ነበር። እግዚአብሔርን የሚጠይቀው ጥያቄ ሲኖረው ይጸልይ ነበር። መሬዎች ቢቃወሙትም ይጸልይ ነበር። ዳንኤል ታላቅ ኃይል የነበረው ሰው ነበር። ስለዚህም እግዚአብሔር በታላቅ ሁኔታ ተጠቀመበት። ይህን ኃይል ከየት ያገኘው ይመስልሃል? ይህን ኃይል ሊያገኝ የቻለው በእግዚአብሔር ፊት በጸሎት በመቆየቱ ነው።

4ኛ ጥያቄ፡- ሀ/ እግዚአብሔር በሕይወታችን ሲሠራ እንመለከታለን?

ለ/ በየዕለቱ በጸሎት በእግዚአብሔር ፊት እንቀርባለን?

ሐ/ የሚከተሉትን ጥቅሶች ተመልከትና የተለያዩ የጸሎት ዓይነቶችን ዘርዘር። ኤፌ.6:18፤ ፊልጵ.4:6፤ 1ጢሞ.2:1።

መ/ በዚህ ክፍል ያልተጠቀሱ ሌሎች የጸሎት ዓይነቶች ምንድናቸው?

ሠ/ ስለ ትናንትናውና ስለ ዛሬው ጸሎትህ አስብ።

ረ/ የትኞቹን የጸሎት ዓይነቶች ነበር የተጠቀምክባቸው?

ሰ/ በአመዛኙ የተጠቀምክው በየትኛው ጸሎት ነበር?

5ኛ ጥያቄ፡- ሀ/ ዳንኤል 2:1-23 እንብብ።

ለ/ ናቡከደነፆር በጣም የተረበሸው ለምን ነበር?

ሐ/ ጠቢባኑ እንዲገጸሉ ያዘዘው ለምን ነበር?

ሁለተኛ ቀን

ክፍል አንጽ፡- ዳንኤል 2:1-13

ጥያቄዎች

6ኛ ጥያቄ፡- ናቡከደነፆር ይህን ሐልም ያለመው በነገሠ በስንተኛው

ዓመቱ ነበር?

7ኛ ጥያቄ:- ሕልሙን እንዲተረጉሙለት የተጠሩት እረት የተለያዩ ባለሙያዎች ምን ነበሩ?

8ኛ ጥያቄ:- ንጉሠ ባቀረበው ጥያቄ ጠቢባት የተናጸጹት ለምንድነው?

9ኛ ጥያቄ:- ሀ/ ሕልሙን ካልነገሩት ናቡከደነፆር ጢባትን ምን ሊያደርጋቸው ነበር?

ለ/ ሕልሙን ለሚተረጉሙለት ምን ዓይነት ሽልማት ነው እስጣለሁ ያለው?

10ኛ ጥያቄ:- ጠቢባት ሕልሙን መተርጉም ይቻላል ያሉት ማንን ነው?

የመጽሐፍ ቅዱስ ማብረሪያ /ኮሚፕተር/

ዳንኤል ምዕረፍ 2 የመጀመሪያውን ታላቅ ትንቢት የያዘ ምዕረፍ ነው። እንዚአብሔር በምጽር ላይ ቀጥለው ስለሚነሡት እረት ታላላቅ መንገዶች በሕልም ለናቡከደነፆር ገለጸለት። በዚህ ሁሉ እንዚአብሔር በሰዎች መንገዶች ላይ ያለውን ሥልጣን የበላይነት ያሳያል። እንዲህ መንገዶች ጋደል የሚያደርግና ሌላውንም የሚጥል እርሱ ነው።

በ603 ዓመት ክርስቶስ ልጹት በፊት ለናቡከደነፆር በጣም ከባድ ዓመት ነበር። ከእርሱ ሥልጣን ሥር ለመሆን እሻረረኝ ካሉት የተለያዩ መንገዶች ጋር ሲዋጋ ብዙ ትግር ገጥሞታል። ስለዚህም ከሠራዊቱ ጋር ሆኖ ከተለያዩ መንገዶች ጋር ለመዋጋት ከወጣ ብዙ ወረቶች አልፈዋል። ናቡከደነፆር ይህን ሕልም ያየው በጣም እስቸጋሪ በነበረ ወቅትና በነገሠ በሁለተኛው ዓመት ነበር።

ምሁረን የዳንኤል ምዕረፍ 2 ከንውኖች መቼ እንደተፈጸመ ትክክለኛውን ጊዜ ለማስቀመጥ አልቻለም። ይህም የጥንት ሰዎች ንጉሥቻቸው የነገሡበትን ዘመን የሚቆጥሩበት ሁለት የተለያዩ የጊዜ መቁጠሪያ ስለነበረቸው ነው። ናቡከደነፆር የነገሠው በ605 ዓመት ክርስቶስ ልጹት በፊት መሆኑ የሚያጠራጥር አይደለም። እይሁዳውያንም እንደዳንኤል ማንኛውንም የዓመቱን ክፍል የንጉሥና ዓመት አድርገው ይቆትሩት ነበር። እንገዲህ ዳንኤል የተከተለው የእይሁዳውያንን አቆጣጠር ከሆነ፥ ናቡከደነፆር ሕልሙን ያየበት ዘመን በ604 ዓመት ክርስቶስ ልጹት በፊት ነበር ማለት ነው። ይህም ማለት 605 የመጀመሪያው፥ 604 ሁለተኛው፥ 603 ጳጉሞ ሦስተኛው የንጉሥናው ዓመት መሆኑ ነው። ዳንኤል የተከተለው የባቢሎና ውድንን የጊዜ አቆጣጠር ከሆነ፡- ናቡከደነፆር የነገሠበትን ዓመት አይቆጥሩትም። ስለዚህም 604 ዓመት ክርስቶስ ልጹት በፊት የመጀመሪያው የነገሠበት ዓመት፥ 603 ሁለተኛው የነገሠበት ዓመት ይሆን ነበር። ዳንኤል የእይሁዳውያን የጊዜ አቆጣጠር ከተጠቀመ እሱና ጓደኞቹ ገና በትምህርት ቤት ነበሩ ማለት ነው። (ዳንኤል ምዕረፍ 1:5 ተመልከት)።

የተከተለው የባቢሎናውያንን አቆጣጠር ከሆነ ግን ልክ ትምህርታቸውን የወረሱበት ጊዜ ይሆን ነበር ማለት ነው።

ሌላው ስለ ዳንኤል ምዕረፍ 2 መረዳት የሚኖርብን ጸገም ከቁጥር አረት እስከ ዳንኤል 7:28 ጽረስ ያሉት ምዕረፎች በጊዜው የባቢሎናውያን ቋንቋ በነበረው በአረማይክ እንደተጻፉ ነው። የተቀረው የመጽሐፉ ክፍል የተጻፈው ግን በዕብራይስጥ ነበር። ዳንኤል የጽሁፉን ቋንቋ ወደ አረማይክ የለወጠው ታሪኩ ሌላውን ዓለም እንጂ እስራኤልን የማይመለከት በመሆኑ ሳይሆን እይቀርም። ዳንኤል ምዕረፍ 1 እና ከምዕረፍ 8-12 ያሉት ምዕረፎች እስራኤልን የሚመለከቱ በመሆናቸው በዕብራይስጥ ተጽፈዋል።

ንጉሥ ናቡከደነፆር ከውጊያ ተመልሶ አልጋው ላይ ጋጾም ብሎ ስለ ወደፊቱ እያሰበ ይሆናል፤ (ዳኤል 2:29 ተመልከት)። ገዛቱ ምን ያህል ሰፊ እንዳሆነ፤ የንጉሥነት ሥልጣኑም ለምን ያህል ጊዜ እንደሚቆይ ሳያስብም እይቀርም። ይህን በማሰብ ላይ እያለ ነበር እንቅልፍ ወስዶት እስደናቂውን ሕልም ያለመው። ያለመውም ተከታታይ የሆኑ ሕልሞችን ነው። በዚህ ሕልም ነበር እግዚአብሔር የወደፊቱን ክንውኖች የገለጸለት። ሕልሙ ከዚህ በፊት ካለመው ሁሉ የተለየ ስለነበር ጸንገጦ ከእንቅልፉ ነቃ፤ እንቅልፍ ሊወስደውም አልቻለም። ሕልሙ በጣም አስፈላጊ መሆኑን ቢያውቅም ተርጉሙን ለመረዳት ባለመቻሉ በጣም ተረበሸ።

ባቢሎናውያን ለሕልም ከፍተኛ ግምት ይሰጣሉ። ሕልምን መተርጉም እንዴት እንደሚቻል የሚያስረዱ ብዙ ተላልቅ መጻሕፍት አሏቸው። ብዙ የተለያዩ የሕልም ዓይነቶች በመጽሐፎቹ ሠፍረዋል፤ ስለዚህም ምሁራን የሕልሙን ተርጉም ለመረዳት እነዚህን መጻሕፍት ይመለከታሉ።

ናቡከደነፆር ሕልሙን ለመተርጉም ይቸላሉ የሚላቸውን ምሁራንን ሁሉ አሰጠ። በባቢሎን ውስጥ አረት የምሁራንና የሃይማኖት መሪዎች ክፍል ነበሩ። ይሁን እንጂ በአጠቃላይ ሁሉም «ጠቢባን» በመባል ይታወቃሉ፤ (ዳን.2:12)። የመጀመሪያዎቹ ጠቢባን፡- «አስማተኞች» ናቸው። እንዳንጽ ጊዜ ግን ጸሐፊዎቹም አስማተኞች ይባሉ ነበር። እነዚህ ሰዎች ነበሩ የሰውን ጥበብ በመጽሐፍ ሰብስበው የሚጽፉ። ሁለተኛዎቹ፡- «ቃላተኞች» የሚባሉ የሃይማኖት መሪዎች ሲሆኑ፤ እነርሱም ከሙታን ጋር መነጋገር እንደሚችሉ ይነገርላቸዋል። ስለዚህም ከሞት ባሻገር ስላለው ሁኔታ እንኳ እንደሚያውቁ ይገመታል። ሦስተኛዎቹ፡- «መተተኞች» ሲሆኑ እንደ ጠንቋዎች ሁሉ ልዩ መንፈሳዊ ኃይል አላቸው። ከአማልክት ጋር ለመገናኘትና ሐሳባቸውን ለመረዳት እንደሚችሉ ይገመታል። አረተኞቹ፡- «ከለዳውያን» ኮከብ ቆጣሪዎች ናቸው። እነርሱም ከዋክብትን በመመልከት የወደፊቱን ለማወቅ እንደሚችሉ ይናገራሉ። በአጠቃላይ እነዚህ ጠቢባን በመንፈሳዊ ጉዳይ ላይ ከፍተኛ ዕውቀት አላቸው። ሕልሙ መንፈሳዊ ይዘት ስለነበረው ተርጓሚውን እንዲነገሩት ተጠሩ።

መላውን ዓለም የሚመለከተውን ትንቢታዊ ሕልም እንዲያስተላለፍ በእርሱ ለማድረግ የአሕዛብ ንጉሥ ለናቡከደነሾር መገለጽ በጣም የሚደስጽንቅ ነው። ይህን ሕልም ለዳንኢል ከመገለጽ ይልቅ ለናቡከደነሾር ሊገልጽለት ረቀቀ። (ዘፍጥረት 20:31 41:1-8ን አሕዛብ ታላቅ ሕልም እንደሚያልሙ ለሌላ ተጨማሪ ምሳሌዎች ተመልከት)። በመጽሐፍ ቅዱስ ከተጠቀሰው ሁሉ የሚበልጥ የወደፊቱን የሚገልጽ ይህን ትንቢታዊ ሕልም ለናቡከደነሾር ገለጸለት።

ጠቢባት ተጠርተው ከመጡ በኋላ አተረጎሟቸው ትክክል መሆኑን ለማወቅ ንጉሥ ናቡከደነሾር ፈተና አቀረበላቸው። እነርሱ ረሳቸው የፍጥረት ዓለምን ምስጢር ጠንቅቀው እንደሚያውቁና ከአማልክት ጋር ለመነጋገር እንደሚችሉ ሲናገሩ ነበር። ስለዚህም ሕልሙን መተርጎም ብቻ ሳይሆን ያየው ሕልም ምን እንደሆነ መገለጽ አለባቸው። እንደንጽ ሰዎች ናቡከደነሾር ሕልሙን እንደረሳው ይናገራሉት (ዳኔል 2:5 ተመልከት)። ይሁን እንጂ «ነገሩ ከእኔ ዘንጽ ርቅኦል» የሚለው አባባል «ትእዛዜ ጽኑ ነው» ተብሎ ሊተረጎም ይቻላል። በሌላ አነጋገር ሕልሙን ሊነገረቸው ረቀቅና አልነበረም ማለት ነው። ሕልሙ፡- እንቅልፍ አስኪነሣው ጽረስ አስደንጋጭ ከነበረ፡- ሊረሳው እንደማይቻል አስባለሁ። ይህን ያደረገው የጠቢባትን ፈጠራ ሳይሆን የሕልሙን ትክክለኛ ትርጉም እንዲነገሩት ለማወቅ ሳይሆን አይቀርም። ስለዚህም ሕልሙን አስከ ትርጉሙ እንዲነገሩት ጠየቃቸው። ይህ በጣም አስቸጋሪ ነው። ሕልሙን ነገርአቸው ቢሆን ኖሮ የረላጋቸውን ትርጉም በሰጡት ነበር። ወይም ጸገሞ ከሕልም መኖሪያው መጽሐፍ ትርጉም ለመመልከት በቻሉም ነበር ነገር ግን የንጉሡን ሕልም ሊነገሩት አልቻሉም። ሕልሙን እንዲነገረቸው የተለያየ መክፈ ቢያደርጉም እርሱ ግን ሊነገረቸው አልፈለገም። ሕልሙን ካልነገሩት እነርሱንና ቤተሰባቸውን ሁሉ እንደሚገድል ቢነገረቸውም መልስ ሊሰጡት አልቻሉም። ሕልሙን ለሚነገረው ከፍተኛ ሽልማት እንደሚያደርግም ቃል ገብቶ ነበር።

በመጨረሻም ጠቢባት ናቡከደነሾር ሕልሙን እንዲነገረቸው ለማድረግ ብዙ ከጣሩ በኋላ እንደማይችሉ ገለጸለት። ንጉሡ የጠየቃቸውን ለማሟላት በፍጹም እንደማይቻል ገለጸለት። ከትርጓሜው በፊት ሕልሙን እንዲነገሩት ማንም ንጉሥ ጠቢባትን ጠይቆ አያውቅም። የተሰወረውን ማወቅ ለሰው አይቻልም። ጠቢባት «የተሰወረውን ማወቅ የሚቻለው ለአማልክት ብቻ ሲሆን፤ እነዚህ አማልክት ጸገሞ ከሰው ጋር አይኖሩም። ወይም ጸገሞ የተጸበቀውን አይነገሩትም» አሉ። ይህንንም በማለታቸው የእነርሱም ሆነ የሌሎች ሐሰተኛ ሃይማኖት ሁሉ የተመሠረተው በሰው ጥበብ ላይ መሆኑን አመልክተዋል። ምንም እንኳን የሰይጣን ባሪያዎች በመሆናቸው ከፍተኛ ኃይል እንዳላቸው ቢታወቅም ሕልሙን ሊነገሩት ግን አልቻሉም። ለሰው የማይቻለው ነገር ሁሉ ለእንዚአብሔር ይቻለዋል። ከእውነተኛ ፈጣሪ ይልቅ የመልክተ የነበረው የእርሱን ፍጡር በመሆኑ ለንጉሡ ሊመልሱለት አልቻሉም። ዳንኢል ግን የሚያመልከው የሰውን ሁሉ ምስጢር የሚያውቀውን እውነተኛ አምላክ

በመሆኑ ሐልሙን ገለጸለት። እውነተኛ አምላክ ከሰው ጋር በቤትም ሆነ በቤተ መቅደስ ውስጥ እይናርም። ከሰው ሁሉ የሚበልጥ ታላቅ ቢሆንም፥ እንደ አስፈላጊነቱ ፈቃዱን ለአገልጋዮቹ ይገልጽላቸዋል።

- 11ኛ ጥያቄ፡- ሀ/ በኢትዮጵያ ውስጥ ሐልምን የመተርጎም ቶሎታ እንዳላቸው የሚናገሩ ሰዎችን ታውቃለህ?
ለ/ ሁልጊዜ ሐልሙን በትክክል ይተረጎማል?
ሐ/ ሐልሙ ሳይነገራቸው ትርጓሜውን ሊናገሩ ይችላሉ?
መ/ እነዚህ ሰዎች ክርስቲያኖች ናቸው?
ሠ/ ክርስቲያኖች ሐልምን መተርጎም ይችላሉ?
ረ/ ትክክለኛውን አተረጓጎም እንዴት እናውቃለን?

ሐልሙን ሊነገሩት ባለመቻላቸው ንጉሥ ናቡከደነፆር በባቢሎን የሚገኙ ጠቢባን ሁሉ እንዲገደሉ አዘዘ። ዳንኤል ናቡከደነፆር ሐልሙን እንዲተረጎምለት ከጠየቃቸው ጠቢባን መካከል ለምን እንዳልነበረ እናውቅም። ምናልባትም ገና በትምህርት ቤት ስለነበረ ስለ ንጉሡ ሐልም አልሰማም ይሆናል። ይሁን እንጂ ከጠቢባን አንዱ ስለነበር እርሱንና ጓዳኞቹን ለመገደል ወታደሮቹ መጡ።

እንዳንድ ሰዎች ለውስጣዊ ትግራቸው ከሌሎች ሰዎች መፍትሔ ለማግኘት ይፈልጋሉ። ከምሁራን፥ ከባለጸጉትና ጋደላን መሰለው ከሚታዩ ሁሉ መፍትሔ የሚያገኙ ይመስላቸዋል። የተለያዩ የሃይማኖት መፈቃቸን ያነጋገራሉ። እንዳንድ ጊዜ ጸገሞ ከመናፍስት ጋር ለመገናኘት እንዳሚችሉ ወደሚናገሩ ጠንቋዎች እንኳ ይሄዳሉ። የፈለጉትን ያህል መከራ ቢያደርጉም ለውስጣዊ ጥያቄዎቻቸው መልስ ሊያገኙ አይችሉም። ትግራቸውን (ኃጢአትን) ሆነ መፍትሔውን (ኢየሱስ ክርስቶስን) ልንነገራቸው የምንችል እኛ የእግዚአብሔር ልጆች ብቻ ነን። እኛ የእግዚአብሔርን ሐሳብና ፈቃድ እናውቃለን፥ (1ቆሮ.2:16)።

- 12ኛ ጥያቄ፡- ሀ/ ሰዎች ውስጣዊ ትግራቸውን በገልጽ እንዲያወድዩን ዕድል እንሰጣቸዋለን?
ለ/ ከእንዳንዶች ጋር ስለ ኃጢአታቸውና የኃጢአታቸው መፍትሔ ስለሆነው ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ እንዴት እንዳነገርካቸው ገለጽ።

ሦስተኛ ቀን ክፍል ሁለት፡- ዳንኤል 2:14-23

ጥያቄዎች

13ኛ ጥያቄ፡- ዳንኤል ሊገድለት ለመጡት ወታደሮች በምን ዓይነት እነጋገር

ነበር የተናገረቸው?

- 14ኛ ጥያቄ:- ዳንኤል ንጉሡን ተጨማሪ ጊዜ እንዲሰጠው የጠየቀው ለምን ነበር?
- 15ኛ ጥያቄ:- ዳንኤል ሦስት ጓደኞቹን ምን እንደያደርጉ ጠየቀቸው?
- 16ኛ ጥያቄ:- በትንቢተ ዳንኤል ምዕረፍ 2:18 እንደምንመለከተው ዳንኤል እግዚአብሔርን ምን ብሎ ጠረው? ለምን?
- 17ኛ ጥያቄ:- ሀ/ የጸሎቱ መልስ የተሰጠው ለማን ነበር?
ለ/ በምን ዓይነት ሁኔታ ነበር የተሰጠው?
- 18ኛ ጥያቄ:- ሕልሙ ከተገለጸላቸው በኋላ ዳንኤልና ጓደኞቹ ምን አደረጉ?
- 19ኛ ጥያቄ:- ሀ/ ከዘላለም እስከ ዘላለም ምስጋና የሚገባው ማካው?
ለ/ ለምን?
- 20ኛ ጥያቄ:- ዳንኤል እግዚአብሔርን ያመሰግናበት እንዳንጽ ነጥቦቹን ዘርዘረህ ጻፍ።

የመጽሐፍ ቅዱስ ማብረሪያ /ኮሚገታሪ/

ጠቢባንን ሁሉ እንዲገድል ሥልጣን የተሰጠው እርዮክ የሚባል ሹም ዳንኤልንና ጉዳኞቹንም ለመገደል መጣ። ዳንኤል ለምን እንደሚገደሉና ንጉሡ ስላደረገው እዋጅ አልሰማም ነበር። ዳንኤል ለምን እንደሚገደል ቶሎ ብሎ አልጠየቀም። መጽሐፍ ቅዱስ ዳንኤል «በተረጥሮ ማስተዋል» እንዳናገረው ነው የሚገልጸው። ዳንኤል በእንዴት ዓይነት ጽምፁና ቃል ተጠቅሞ እውነቱን መረዳት እንደሚችል ያውቅ ነበር። ብዙ ጊዜ ገን ክርስቲያኖች የተለያዩ ትግር ሲገጥማቸው የሚናገሩት «በጥበብና በረሊጥ» አይደለም። ዘመን ለማለትም ሆነ ለመናገር ረሊጥና ጊዜ አለው። ዳንኤል በንጉሡ አለቃ ፊት ሞገስ እንዲያገኝ በትክክለኛ አነጋገር መቅረብ አለበት።

- 21ኛ ጥያቄ:- ሀ/ በአስቸጋሪ ሁኔታዎች ውስጥ እንዴት «በረሊጥና በማስተዋል» መናገር እንደሚገባ ምሳሌዎችን ሰጥ።
ለ/ ያለ ረሊጥና ማስተዋል በአስቸጋሪ ሁኔታዎች ውስጥ እንዴት እንደምንናገር ምሳሌዎችን ሰጥ።

ለምን እንደሚገደሉ ዳንኤል የዘበኞቹን አለቃ አልጠየቀውም። እንዲገደል ያዘዘውን ንጉሥ ሥልጣንም አልተቃወመም። ትክክለኛ ፍትሕና ፍርድ እንዲደረግለትም አልተሟገተም። ከዚህ ይልቅ ገን:- «የንጉሡ ትእዛዝ ስለምን ቸኩለ?» በማለት ጠየቀ። ንጉሡ ሕልሙን እንዲተረጉሙለት እርሱንና ጓደኞቹን አልጠየቃቸውም ነበር። ንጉሡ የተቆጣበትን ምክንያት ለማወቅ ፈለገ። የጠየቀው በጥበብ ስለነበር እርዮክ ስለ ንጉሡና ስላለመው ሕልም አጫወተው። በዚህ ጊዜ ሕልሙን ለመተርጉም እንደሚችል ዳንኤል ለእርዮክ ሳይሳገረው አልቀረም። ከዚያ በኋላ ወደ ንጉሡ ለመቅረብ ፈቃድ ጠየቀው። ንጉሡ ተቆጥቶ እንዲገደል የተፈረደበትን ሰው ንጉሡ ፊት

ማቅረቡ የተለመደ አልነበረም። ይሁን እንጂ እርዮክ በሰጠው ምክር ዳንኤል በንጉሥ ፊት መቅረብና ሕልሙን ለመተርጎም ተጨማሪ ጊዜ እንዲሰጠው ለመጠየቅ ቻለ። ሕልሙን ለመተርጎም እግዚአብሔር ጥበብ እንደሚሰጠው ደምን ነበር። ንጉሡም ተጨማሪ ጊዜ ሰጠው።

ወደ ቤቱ ከተመለሰ በኋላ ዳንኤል ሦስቱ ንጽኞቹ በጸሎት እንዲተባበሩት ጠየቃቸው፤ ከእግዚአብሔር ምሕረትን መለመን ነበረባቸው። ሕልሙንና ትርጓሜውን መንገር ካልቻሉ እንደሚገደሉ ያውቃሉ። ዳንኤል እግዚአብሔርን፡- «የሰማይ አምላክ» በሚል ስም መጥረቱ የሚያስደስት ነው። ይህ አጠረር የተለመደው ከምርኮው በኋላ ነበር፤ (ዕዝረ 1:2፤ 6:10፤ 7:12፤ 21፤ ነሀ. 1:5፤ 2:4)። ዳንኤል በዚህ አጠረር የተጠቀመው በእውነተኛው አምላክና በሰዎች የሐሰት አማልክት መካከል ያለውን ልዩነት ለማሳየት ሳይሆን አይቀርም። ባቢሎናውያን ብዙ ምድረዊ አማልክት ነበሯቸው። ይሁን እንጂ እነዚህ እውነተኛ አምላክ ብቻ ነው ያለው። ከሰማይ ሆኖ ምድርን ይገዛል። ፈጣሪ እርሱ ነው፤ እርሱ የሰማይ አምላክ ነው። የሰው አማልክት ጸካዎች ናቸው፤ ሰማያዊው አምላክ እጅግ ብርቱ ነው። ምድረውን አማልክት ሕልሙን መገለጽ ባይቻሉም ሰማያዊው አምላክ ሊገልጸው ይችላል።

ዳንኤል የጸሎቱን መልስ ካገኘ በኋላ እግዚአብሔር የምስጋና መዝሙር አቀረበ። ዳንኤል የእግዚአብሔርን ስም ከዘላለም እስከ ዘላለም አመሰገነ። በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ሰዎች የእግዚአብሔርን ወይም የኢየሱስን ስም ሲያመሰግኑ ስሙን ማምለካቸው አይደለም። «ኢየሱስ» ወይም «እግዚአብሔር» የሚለው ቃል ብቻ ምንም የተለየ ኃይል የለውም። መጽሐፍ ቅዱስ ስለ እግዚአብሔር ወይም ስለ ኢየሱስ ስም ሲናገር የእግዚአብሔርን ወይም የኢየሱስን ባሕርይ መገለጹ ነው። ስለዚህም ዳንኤል የእግዚአብሔርን ስም ሲያመሰግን፡- «ቅርንፋት ምሕረቱንና ኃይሉን እንዲሁም ጠቅላላ ባሕርዩን ማመስገን እንደሆነ መታወቅ አለበት።

- 22ኛ ጥያቄ፡- ሀ/ በኢየሱስ ስም ስንጸልይ ምን ማለታችን ነው?
ለ/ ለምን በስሙ እንጸልያለን?
ሐ/ ብዙ ጊዜ ክርስቲያኖች ጸሎታቸውን በኢየሱስ ስም ሲጸልዩ ሳያስቡበት አስበውበት ነውን?

በኢየሱስ ስም ስንጸልይ፡- በኃይሉ በሥልጣኑና በእግዚአብሔር ልጁነቱ መጸለያችን ነው። በኢየሱስ ስም ስንጸልይ ጸሎታችን ሁሉ የተመሠረተው በእኛ ሥልጣን ወይም ኃይል እንዳልሆነ ያሳያል። እንዲያውም እግዚአብሔር ስንጸልይ ምልጃችንን ወደ እርሱ የማቅረቡን ሥልጣን ማግኘታችንና መልስ መጠበቃችን በሁለት ምክንያት ነው። የመጀመሪያው፡- ኢየሱስ ክርስቶስ በመስቀል ላይ በረጸመልን ሥራ ምክንያት ነው። ኢየሱስ ለጋጢአታችን በመስቀል ላይ ሞተ፤ በእግዚአብሔር ፊትም ጸድቃን አዳረገን። በኢየሱስ

ክርስቶስ ባለን እምነት ምክንያት በእግዚአብሔር ፊት ንጹሐን ስለሆንን
ለመጸለይ እንቸላለን። በሁለተኛ ጸረጃ፡- በኢየሱስ ክርስቶስ በማመናችን
ወደ እግዚአብሔር የምናቀርብበትን ሥልጣን ሰጥቶናል። በኢየሱስ ስም
መጸለይ ማለት ጸሎታችንን የምናቀርበው በእግዚአብሔር ፈቃድ መሆኑን ያሳያል
ማለት ነው። ጸሎታችን መልስ የሚያገኘው እንደረሳችን ምኞት ሳይሆን እንደ
እግዚአብሔር ፈቃድ ሲሆን ነው፤ (1ዮሐ. 5:14-15)። ጸሎታችን
እንዲሰማልን ስንጸልይ እእግዚአብሔር የሚታዘዝ ሕይወት ሊኖረን ይገባል፤
(1ዮሐ. 3:21-22)።

ዳንኤል እግዚአብሔርን ስለ ጥበቡና ስለ ኃይሉ ማመስገኑን ቀጠለ።
በጥበቡ ለሰው የተሰጠረውን ሁሉ ማወቅ ይቻላል። በኃይሉ ጊዜንና
ዘመናትን፣ መንገዶችንና መሪዎቻቸውን ሁሉ መቆጣጠር ይቻላል። ይህም
ባቢሎናውያን ወቅቶችን፣ ፀሐይን፣ ጨረቃን፣ ክዋክብትን ይቆጣጠራሉ
ብለው ከሚያስተምሯቸው አማልክት ጋር ሲነፃፀር የተቃረነ ነው። እቅዱን፣
ማንነቱንና ለሰዎቹ የተሰጠረውን ሁሉ ስለገለጠለት እግዚአብሔርን አመሰገነ።
የናቡከደነፆርን ሕልም ለዳንኤል ገለጠለት። ለዚህም የሚያበቃ ጥበብና ኃይል
ሰጠው።

ዳንኤል እግዚአብሔርን «የሰማይ አምላክ» ብቻ ሳይሆን «የአባቶቼ
አምላክ» በማለትም ጠርቶታል። ይህንንም ሲናገር እግዚአብሔር በሙሴ፣
በኢያሱና በሌሎችም አማካይነት ስላደረገው ተአምረት በይሁዳ ምድር እያለ
የተናገረውን ታሪክ እያሰበ እንደሆነ ገልጾ ነው። ለእነርሱ ተአምር
ያደረገላቸው አምላክ፣ በእርሱም ሕይወት ተአምር መሥረት ጀምሯል።

ዛሬ እኛ የምናመልከው ዳንኤል ኢየሱስም የነበረውን አምላክ
ነው። እርሱ እጅግ ጠቢብ ነው። ዛሬም ቢሆን እግዚአብሔር ዘመናትን፣
ጊዜያትን፣ ሕዝቦችንና ገዢዎቻቸውን ይቆጣጠራል። ዛሬም ቢሆን
የተሰጠረውን ለልጆቹ ይገልጽላቸዋል። እግዚአብሔር አይለወጥም። ቤተ
ክርስቲያን ስትመሠረት በአባቶቻችን ዘመን ተአምረት ያደረገው አምላክ ዛሬም
ቢሆን ተአምር ይሠራል።

23ኛ ጥያቄ፡- እግዚአብሔርን ስለ ማንነቱ አመስግነው። እግዚአብሔርን
እንድታመሰግን የሚያደርጉህን ባሕርያትን አስብ። ስለዚህም
እግዚአብሔርን አመስግነው።

አረተኛ ቀን፡-

የዚህን ሳምንት ትምህርት ክልስ፤ የውይይቱን ጥያቄዎች እንጸገና
ተመልከት።